

DZIEŃ POMORSKI

ORAZ WYDAWNICTWA:
DZIEŃ BYDGOSKI
DZIEŃ GRUDZIADZKI
GAZETA MORSKA

GAZETA GDAŃSKA
DZIEŃ TCZEWSKI
DZIEŃ KUJAWSKI
GAZETA MOGILEŃSKA

Rok VI

Redakcja i Administracja:
Toruń, Bydgoska 56
Filija Adm'n.: Szeroka 41

Telefony dzienne: 202, 747, 749
Telefon nocny: 749
Telefon Filii: 748
Konto czekowe P. K. O. 160-315

Nr. 25

„Narodowy” wicherzyciel, ks. Wrycza z Wiela ponownie skazany na karę aresztu za gwałty publiczne w dniu Święta Narodowego

II.

Zeznania ks. Wryczy, które w znacznej części zamieściliśmy w numerze wczorajszym, są bardzo charakterystyczne dla całej tej sprawy i wskazują dokładnie na arbitralność tego samowolnego „hetmana”, granicząca z despotyzmem w stosunku do parafian. Poniżej dalszy ciąg zeznań.

Prokurator: — Czy przed 3 Maja 1932 r. był ksiądz proszony do komitetu?

Ks. Wrycza: — Otreymałem jakiś list w tej sprawie od wójta. Uważałem ten list za prośbę (?) Do żadnych komitetów nie mogłem należeć, gdyż w poprzednich latach utworzyłem jeden komitet, który raz na zawsze obowiązywał (?)

Prokurator: — Czy w r. 1932 zapowiadał ksiądz z ambony, aby na przyszłą akademię rodzice nie posyłali dzieci do szkoły?

Oskarżony: — Powiedziałem, aby rodzice czuwali nad tem, aby dzieci nie brały udziału w innych akademiach, a tylko w ogólnej.

Prokurator: — Skoro nauczycielstwo zabiegało, aby utworzyć wspólny komitet uroczystości, dlaczego ksiądz nie chciał się zgodzić?

„NIE UZNAJĘ ZWIĄZKU STRZELECKIEGO”.

Oskarżony: — Bo nie uznaję Związku Strzeleckiego.

Jak się usiłują bronić inni oskarżeni?

Po zeznaniach ks. Wryczy sąd przystąpił do przesłuchania reszty oskarżonych. Ludzie ci robią naogół wrażenie niewinnych ofiar. Chwilami dochodzi do ostrych momentów, jednak na uwagę przewodniczącego uspokajają się natychmiast.

Najbardziej „bohaterkim” edaje się być oskarżony Lewiński, który pozbawiony jest ojcem 12-cioletnią dziewczynkę i zajmuje się pracą na roli, pełni funkcje komendanta miejscowego oddziału Powstańców i Woiaków. (Karany kilkakrotnie sądowo). Często i chętnie opowiada przed sądem jak komenduje kompanię, jak odbiera raporty, enuje wspomnienia z wielkiej wojny, mówi o swojej działalności patriotycznej. Ponieważ te wszystkie historie nie mają nic wspólnego ze sprawą, sąd kilkakrotnie ewraca mu uwagę, żeby mówił do rzeczy.

Wara, spokój na cmentarzu

Oskarżony Ostrowski nie poczuwa się oczywiście do żadnej winy. Dzieci tego w inkryminowanym dniu nie poszły do szkoły, lecz były z rodzicami w kościele. Po nabożeństwie zauważył ruch przed kościołem, jednak działał uspokajająco, krzycząc do tłumu „Wara, spokój na cmentarzu”.

Prokurator: — Pan powiedział „wara”, do kogo pan to mówił?

Oskarżony (skonfundowany): — Do ludzi, którzy dzieci chcieli brać.

Oskarżony Łukaszewicz zeznaje, że po wyjściu z kościoła dzięki proboszczowi nie doszło do zaburzeń. Dzieci jego były w szkole.

Przewodniczący: — Nie widział pan zaburzeń, ale słyszał jak ksiądz nawołuje do spokoju. Poczł ksiądz nawoływał do spokoju?

Oskarżony: — Nie wiem.

Oskarżony Lewiński opowiada że żadnych awantur nie widział, bo ustawiał kompanie i spisywał raporty.

Przewodniczący: — Czy dzieci pańskie były w tym dniu w szkole?

Oskarżony: — Dziećmi zajmuje się żona. Ja

Prokurator: — Jak ksiądz wyobraża sobie „żadam, aby dzieci poszły na akademię ogólną”, skoro wiedział, że dzieci brały już udział w uroczystości szkolnej?

Oskarżony: — Władzą dla dzieci są rodzice.

Prokurator: — No dobrze, ale trzeba było liczyć się z tem, że dużo dzieci poprzychodziło z odległych wiosek. Były od wczesnego ranka zajęte, były zmęczone i głodne. Poczł miały więc brać udział jeszcze w drugiej akademii?

W tem miejscu obrońca Suchecki zaapytuje oskarżonego ks. Wryczę, czy wogóle wiedział, że już rano odbyła się akademija

TO MUSI SIĘ RAZ SKOŃCZYĆ.

na co otrzymał odpowiedź twierdzącą.

Prokurator: — Co ksiądz rozumiał, mówiąc „to musi się raz skończyć”?

Ks. Wrycza zdenerwowany: — Taka walka sprzeciwia się rodzicom i kościołowi. Nauczyciele „niedowiarki” uczą 230 dzieci.

Prokurator: — Czy ksiądz wie z pewnością, że p. Napiórski jest niedowiarkiem? Może on swoje praktyki katolickie odbywa u innego księdza, co byłoby w tych warunkach dostatecznie zrozumiałem.

Ks. Wrycza: — Tak dalece osobście go nie znam. Słyszałem o nim wiele złego, a nawet dzieci się skarzyły.

poczęło się w tym dniu około godz. 7,30. Ponieważ dzieci nie zdążyły do kościoła, przeto postanowiono urządzić zaraz w szkole akademię i zaprowadzić je dopiero do kościoła na sumę. Gdy dziatwa szkolna weszła do kościoła, przyszedł ks. Wrycza i odezwał się do dzieci: „Dzieci wychodźcie przed plebanję i ustawcie się za towarzyszami”.

Przewodniczący: — Czy ks. Wrycza nie zwrócił się w tej sprawie do nauczycieli?

Świadek: — Nie, tylko do dzieci.

Przewodniczący: — Jak się zachowywały dzieci?

Świadek: — Dzieci, widząc, że nauczyciele

nie wychodzą, również nie ruszyły się z miejsca. Potem widziałem rozmowę ks. Wryczy z kierownikiem Napiórskim oraz charakterystyczny ruch ręki ks. Wryczy, który zrozumiałem jako wyproszenie z kościoła. Po nabożeństwie zauważyłem ruch przed kościołem. W tłumie stał ks. Wrycza, był wzburzony i krzyżał „Bodźcie, dzieci są wasze” „To musi się raz skończyć”.

Przewodniczący: — Czy powiedzenie to odniosło skutek w tłumie?

Świadek: — Zebrani zareagowali natychmiast. Zrobili wielkie zamieszanie, dzieci rozpierzchły się.

Kierownik Napiórski o stosunkach z ks. Wryczą

Po przerwie dłuższą chwilę przeznaczył sąd na zeznania koronnego świadka oskarżenia p. Napiórskiego, kierownika szkoły z Wiela.

Przewodniczący: — Proszę scharakteryzować stosunek oskarżonego ks. Wryczy do pana.

Świadek Napiórski: — Jak przybyłem na posadę do Wiela, dowiedziałem się, że ks. Wrycza zasięgał o mnie informacji co do mojej przynależności politycznej. To samo zresztą było z moimi poprzednikami. Stosunki między szkołą i księdzem były dawniej również nieszczególnie. W Wielu zresztą wogóle stosunki są dziwne.

Świadek opowiada w dalszym ciągu o wyrażonych atakach, kierowanych przez ks. Wryczę przeciwko szkole. Gdy zakładaliśmy drużynę harcerską ks. Wrycza zakazała dzieciom należenia do niej. Powtórzono mi, że w związku z tem mówił ks. Wrycza, że to jest masonska organizacja. Ze nie mogli dobrać się do starych, to biorą się do dzieci. W roku 1932 nie chciał z nami mieć nic wspólnego i twierdził, że my budujemy inną Polskę, a ja inną.

W r. 1932 — mówi świadek dalej — doszło do nieprzyjemnych ekscesów, podczas ogólnej akademii, dlatego w następnym roku nie chcieliśmy dopuścić, aby dzieci były świadkami gorszących scen. Ja osobście dążyłem różnymi sposobami do nawiązania stosunków z księdzem i do ułożenia współpracy. W delegacjach brałem sam udział, aby dać wyraz dobrej woli. Niestety nie mogliśmy się zetknąć z ks. Wryczą, który uchylał się od nawiązania kontaktu ze mną. Wkońcu wysłałem list z prośbą o odprawienie osobnego nabożeństwa dla szkoły i dołączyliśmy 5 złotych. List ten odesłał ks. Wrycza bez przemyślenia. W dalszym ciągu rozprawy świadek pewnością, że ksiądz kazał wyjść dzieciom z kościoła, a na swoją interwencję usłyszał „Pan niech mi się wynosi z kościoła”. Po nabożeństwie przed kościołem zrobił się ruch. Świadek prosił ks. wikarego Lewańczyka, aby ten zwrócił się do ks. Wryczy i wpłynął na tłum, ale nie odniosło to skutku.

Przewodniczący: — Kiedy pan dał polecenie, aby się dzieci rozeszły?

Świadek: — Widząc tumult, kazałem dzieciom rozjechać się, tembardziej, że część dzieci rozpierzchła się.

Przewodniczący: — Dlaczego unfemożliwono wzięcie udziału w akademii towarzyszów dzieciom?

Dzieci były zmęczone

Świadek: — Dzieci już miały dosyć, były zmęczone. Niektóre o godz. 6 rano wyszły

z domu. Jesteśmy odpowiedzialni za dzieci z chwilą pełnienia przez nas dozoru, dlatego chcieliśmy je odprowadzić do szkoły, by stąd udały się do domów.

Inni świadkowie z grona nauczycielskiego poza zeznaniami, podobnymi, nie nowego do rozprawy nie wnoszą. Wszyscy twierdzą, że NAUCZYCIELSTWO NIE ZROBIŁO NIC TAKIEGO, CO BY MOGŁO DAĆ POWÓD KS. WRYCZY DO TAKIEGO WROGIEGO USTOSUNKOWANIA SIĘ. Wszyscy twierdzą zgodnie, że AWANTURA NA CMENTARZU BYŁA, podają te same nazwiska, powtarzają te same epitety, jakimi darzono nauczycielstwo, wśród których powiedzenie w rodzaju „Ja ci dam w mordę” nie było jeszcze najgorsze. Nie obyło się bez bicia i kopania nauczycieli, co zostało na przewodzie sądowym stwierdzone.

Dług szereg przesłuchanych dalej świadków całkowicie popiera akt oskarżenia i to w sposób tak wyczerpujący, że obrona dość rzadko stawiała dodatkowe pytania.

Rozprawa pierwszego dnia zakończyła się zeznaniami ks. wikarego Lewańczyka, który stwierdza, iż rzeczywiście mszę poranną w dn. 3 Maja 1933 r. odprawił o godz. 7.30.

Drugi dzień rozprawy poświęcony był przesłuchaniu świadków odwodowych, mowie prokuratora, obrońców i ogłoszeniu wyroku.

Wyrok

Wczoraj w późnych godzinach nocnych, po przemówieniach prokuratora Stefanickiego, obrońcy adw. Sergota, a następnie, po ostatnim słowie oskarżonych — Sąd ogłosił wyrok, mocą którego

KS. WRYCZA SKAZANY ZOSTAŁ NA ŁĄCZNĄ KARĘ 5 MIESIĘCY ARESZTU bez zawieszenia, z pozostałych zaś oskarżonych skazani zostali: Ostrowski Bolesław — 1 miesiąc, Łukaszewicz — 1 miesiąc, Zebrocki Teofil — 1 miesiąc, Zebrocki Leon — 2 miesiące aresztu, wszyscy z zawieszeniem wykonania kary na 2 lata. Resztę uwolniono od winy i kary.

NAJLEPSZY BIAŁY METAL ŁOŻYSKOWY
„AUTO-PLATINO”
DO SAMOCHODÓW

dostarcza fa.

6183

„PRODMETAL” BYDGOSZCZ, ŚLĄSKA 15.

Nowy ustrój zapewni Polsce warunki zdrowego rozwoju

Jeden z twórców nowej Konstytucji p. wicemarszałek Sejmu Stanisław Car wygłosił przemówienie przez radio, w którym przedstawił na tle dziejów naszych, znaczenie historycznej uchwały sejmowej z dnia 26 stycznia 1934 r. oraz idee, które przywiecwały twórców nowej Konstytucji. Przemówienie to podajemy poniżej w obszernym streszczeniu. (Przyp. Red.).

Uchwała piątkowa Sejmu jest niewątpliwie aktem posiadającym już doniosłość historyczną. Hasło naprawy ustroju nie jest hasłem nowym, wysunięciem dopiero w Polsce Odrodzonej. Zna to hasło dawna Rzeczpospolita przedrozbiorowa. Rzucił to hasło w swoim czasie Skarga w swych kazaniach sejmowych, nawoływali do naprawy ustroju Modrzewski, Konarski, Kołłątaj i wielu innych pisarzy politycznych, czy też mężów stanu, gdy byli zatroskani o losy Ojczyzny, chyłającej się do upadku w wieku XVII, a zwłaszcza w wieku XVIII.

Jak przed laty, Polska po odzyskaniu Niepodległości poczęła pograżać się w odmęcie chaosu i anarchii. Prawidłowy rozwój młodego państwa został zahamowany. Rozwielmożniło się nienasycone w swej żądzy władzy partyjnictwo. Walka o wpływy przyczyniała troskę o dobro publiczne. Rozpasanie namiętności utrzymywało kraj w stanie ciągłego fermentu. Poczucie bezkarności, kryjącej się poza parawanem nietykalności poselskiej, prowadziło do nadużyć i korupcji. Polska staczała się ku przepaści.

Kres anarchii

I wtedy Józef Piłsudski położył kres anarchii, rozsadzając Państwo przy użyciu środków, zastosowanych w przewrocie majowym.

Wypadki majowe dokonały się pod hasłem naprawy ustroju Rzeczypospolitej. Obóz rządowy uczynił z tego hasła główny punkt swego programu.

Naczelnym postulatem tego programu stało się hasło wzmocnienia władzy Prezydenta Rzeczypospolitej oraz podniesienie autorytetu władzy rządzącej. Hasło to nie jest nowe. Proklamowała je Konstytucja 3-go Maja, ale go urzeczywistnić nie zdołała, gdyż rozbiory stanęły temu na przeszkodzie. Konstytucja, którą Sejm obecny w dniu 26 stycznia roku bieżącego uchwalił — hasło to realizuje.

Odrzuciliśmy wszelką dyktaturę

Ale wzmocnienie władzy nie jest i nie ma stać się wykładnikiem dążeń absolutycznych czynnika rządzącego. W naszym projekcie nowej Konstytucji odrzucamy stanowczo wszelką dyktaturę czy to jednostki, czy to klasy, warstwy, lub jakiegokolwiek grupy społecznej. Nie chcemy pójść śladami Państw, które tę formę rozwiązania problemu ustrojowego uznały dla siebie za najstosowniejszą; dyktatura bowiem jest złym systemem pedagogicznym. Wkładając brzemie troski o losy Państwa na barki jednego tylko człowieka, dyktatura odsuwa od udziału w życiu publicznym człowieka-obywatela. A przecież człowiek jest najwyższą wartością, którą rozporządza Państwo.

Państwo wspólnym dobrem wszystkich

To też pragniemy połączyć moc Państwa i silną władzę państwową z wolnością indywidualną człowieka, określając nasze Państwo, jako wspólne dobro wszystkich obywateli.

Na zespoleniu obywatela z Państwem, na pracy najszerzej warstw społeczeństwa dla dobra powszechnego, na wzmoczeniu poczucia odpowiedzialności wśród szerokich kół ludności — budujemy rękopię dalszego rozwoju Polski.

Czynnik rządowy musi być mocny i niezależny ale społeczeństwo powinno sprawować kontrolę nad działalnością rządu. Dlatego też Sejm według świeżo uchwalonego projektu ma przyznane szerokie uprawnienia w dziedzinie kontrolowania działań Rządu.

Równanie ku górze

„Zachowując podstawy demokratyczne — piszemy w motywach do naszego

projektu — nowa Konstytucja zmierza do tego, aby demokracja stała się czynnikiem twórczym w Państwie. Ten postulat będzie osiągnięty dopiero wówczas, gdy zamiast holdowania zasadzie równania ku dołowi, uda się w demokrację nowoczesną wlać nową treść równania ku górze z zachowaniem oczywiście dla wszystkich równych szans w dążeniu do osiągnięcia tego celu.“

„Zachowując więc Sejm, oparty na wyborach powszechnych, w którym opinia będzie mogła swobodnie się ujawniać, projekt przekształca instytucję Senatu, opierając ją na nowych podstawach i czyni z Senatu organ odzwierciedlający wolę elementów najbardziej czynnych w budowaniu dobra zbiorowego. W tem ujęciu Senat stanie się reprezentacją zbiorowości twórczej, wnoszącej w życie Państwa wartości realne.“

I mówimy dalej: „W przeciwieństwie

do koncepcji państwa faszystowskiego, hitlerowskiego, czy sowieckiego, projekt buduje Państwo Polskie na inicjatywie i działalności jednostki. Zespolenie obywatela z państwem projekt zamierza osiągnąć nie za pomocą środków mechanicznych, czy przymusu a przez stworzenie silnej więzi moralnej, łączącej jednostkę z Państwem.

Czynnik społeczny będzie miał zapewniony udział w życiu publicznym zarówno w Senacie, który jest drugą Izłą Ustawodawczą, reprezentującą opinię obywateli przodujących jak i w samorządzie, którego zadaniem jest przystosowanie w sposób najbardziej celowy środków Państwa dla potrzeb miejscowych.

Prezydent Rzeczypospolitej

A ponad tą całą strukturą organizacyjną Państwa — stoi czynnik nadrzędny — Prezydent Rzeczypospolitej —

W hołdzie Wodzowi i twórcom Konstytucji

Ślubowania Związku Nauczycielstwa Polskiego

Wydział Społeczno - Oświatowy Związku Nauczycielstwa Polskiego powziął następującą uchwałę:

„Wydział Społeczno - oświatowy Związku Nauczycielstwa Polskiego, jako reprezentant obywatelskiej pracy społecznej szerokich rzesz zorganizowanego nauczycielstwa polskiego, zebrany na posiedzeniu w dniu 27 stycznia 1934 roku, wita z radością uchwaloną przez Sejm w dniu 26 stycznia

1934 r. nową Konstytucję Rzeczypospolitej, jako ukoronowanie wielkiego dzieła Wodza Narodu Józefa Piłsudskiego i oliarnego trudu wiernych szermierzy jego idei. Społeczna praca obywatelska nauczycielstwa polskiego z ducha i treści nowej Konstytucji czerpać będzie najgłębszą pobudkę do spełnienia zaszczytnego obowiązku wzniesienia wysiłkiem własnym i całego naszego pokolenia siły i powagi Państwa Polskiego.

Dzień Imienin p. Prezydenta

obchodzić będzie uroczystie młodzież szkolna

Dzień imienin Prezydenta Rzeczypospolitej, prof. Ignacego Mościckiego, wypadających w najbliższy czwartek, będzie szczególnie uroczysto obchodzony w całym kraju przez młodzież szkolną. Uroczystościom tym przewodząć będzie oczywiście stolica, gdzie szkoły złożą hołd Głowie Państwa w następujący sposób:

W wigilję imienin delegacje wszystkich szkół udadzą się na Zamek, gdzie Pan Prezydent dokona przeglądu delegacji. W sam zaś dzień imienin, tj. w czwartek, odbędą się nabożeństwa szkolne, a następnie uroczystości wewnętrzne w szkołach, przy czynnym współudziale organizacji uczniowskich. Dzień ten będzie wolny od lekcji.

Żnny paragraf

Po napiętnowaniu przez nas tych prowokacyjnych metod, jakimi się w ostatnim czasie posługuje pomorska prasa „narodowa“, — złość jej spróbowała zkołoi skierować się i przeciw naszemu piśmie. Pp. „publicyści narodowi“, — ci sami, którym ich własni ludzie rzucają w twarz zarzut codziennego operowania fałszem i oszczerstwem (zob. notatkę na str. 6), — ci sami, którzy w codziennym oczernianiu i szkalowaniu przeciwników, w codziennym podżeganiu przeciw władzom państwowym, w codziennym maczeniu życia społecznego i burzeniu spokoju publicznego przekroczyli już wszelką dopuszczalną granicę, zmuszając władze sądowe do występowania przeciw nim w drodze konfiskat, — ci sami ponownie usiłują naraz przybrać miny... uciśnionych „niewiniątek“! W jeszcze jednej prowokacyjnej wolcie usiłują ni ślad ni zowad „odwrócić“ całą sprawę i stawiając ją do góry nogami twierdzić, że demaskowanie przez nas ich niegodziwej, niskiej i podburzającej „roboty prasowej“ jest rzekomo „podżeganiem do aktów... gwałtu i terroru“ — zapewne przeciw ich tchórzem podszytej skórze!

Odpowiadamy panom endekom spokojnie: — **ta cyniczna wolta nie uda się.**

Panowie endecy chcieliby widocznie liczyć na czyjąś krótką pamięć. Ale panowie endecy sami aż nazbyt systematycznie przypominali się społeczeństwu swemi ohydne- mi, codziennymi wystąpieniami, ażeby o tych wystąpieniach i o ich tendencji potrafił ktokolwiek na Pomorzu „zapomnieć“.

Nie kto inny, jak prasa „narodowa“, był tym czynnym czynnikiem i otwarcie, z całym zimnym cynizmem i z świadomością przestępczego celu, jeszcze przed niedawnym czasem podburzał i podżegał bojówki rozwiązane OWP do aktów gwałtu i terroru, do zrywania państwowych gadeł

do stawiania czynnego oporu władzom bezpieczeństwa, do czynnych napaści na działaczy społecznych z innych obozów, do krwawego „brania sił“ i rozbijania obchodów narodowych, do ulicznych prowokacyjnych demonstracji i do wszystkich innych przestępstw przeciw bezpieczeństwu, ładowi i prawu.

Nie kto inny, jak prasa „narodowa“, był i jest tym czynnikiem, który różnych Wryczów i innych jemu podobnych populistycznych wicherzycieli „narodowych“ stale a zadadle podżega i zachęca do następnych czynów gwałtu i terroru, za które właśnie prokurator, jako czynnik obrony prawa, stawia tamtych przed sąd.

Nie kto inny, jak pomorska prasa „narodowa“, a zwłaszcza jej czołowy organ, — kłamstwem, oszczerstwem i insynuacją podżegał i wciąż jeszcze podżega swoich zwolenników przeciw zniemawidzonej „sanacji“, przeciw jej ludziom, przeciw idącym z nią organizacjom społecznym, przeciw zrzeszeniom b. wojskowych, przeciw związkom przysposobienia wojskowego, przeciw wszystkim, którzy się z pogardą odwracają od niekzemności endeckich „metod działania“.

Wszystko to, — te niepoliczona litanie notorycznych dowodów stałego i systematycznego endeckiego podżegania prasowego, którego owocem było tyle wyroków sądowych, ile już na „narodowych“ wicherzycieli z a akty gwałtu i terroru wydano, i tyle rozpraw sądowych, ile ich jeszcze za to samo czeka, — wszystko to długo spokojne, ale do czasu tylko cierpliwe społeczeństwo pamięta i rozumie aż nazbyt szczegółowo.

Rozumie nawet i to, co przed paru zaledwie dniami wspomniany organ „narodowy“ pod nader „orzajrzysłą“ służką

który jako Głowa Państwa, troszczy się o całość życia państwowego, łagodzi konflikty, czuwa nad harmonijnym kształtowaniem się stosunków pomiędzy poszczególnymi organami władzy państwowej. Na nin, jak żyłsi projekt, spoczywa odpowiedzialność za losy Państwa, jego gotowość obronna, jego stanowisko wśród narodów świata.

Oto — w ogólnym zarysie — główne zręby nowej Konstytucji uchwalonej przez Sejm w dniu 26 stycznia roku bieżącego.

Obecnie projekt stosownie do procedury ustalonej przez Konstytucję dotychczasową, przejdzie do Senatu. Niema żadnej wątpliwości, że Senat ten projekt zaakceptuje i nowy ustrój stanie się niezadługo obowiązującą normą prawną. My, którzy ten projekt układaliśmy, wierzymy głęboko, że nowy ustrój zapewni Polsce warunki zdrowego rozwoju.

Wierzmy również, że całe społeczeństwo, zapoznawszy się ze szczegółami naszego projektu, złączy się z nami we wspólnym wysiłku przy budowaniu nowej Polski.

Niema nawrotu do zgubnych praktyk

Malkontenci, którzy starają się przeszkodzić w urzeczywistnieniu tej niezbędnej reformy — nie potrafią przeciwstawić naszym poczynaniom żadnej własnej, twórczej koncepcji. Jałowe protesty, zmierzające do bezpłodnej negacji nie są w stanie unicestwić zapoczątkowanego dzieła, bo niema NAWROTU DO ZGUBNYCH PRAKTYK Z OKRESU SEJMOWŁADZTWA, ANI DO ZŁYCH TRADYCYJ DAWNEJ RZECZYPOSPOLITEJ.

Dzieło zapoczątkowane NIE Z NIE-NAWISCI, LECZ Z MIŁOŚCI i przywiązania do odrodzonego Państwa Polskiego — niema innego celu na względzie, jak służenie Rzeczypospolitej.

Od Was obywatele, od pokolenia żyjącego zależy, czy będziemy umieli wlać w nowe formy ustrojowe twórczą treść pracy dla Państwa.

A jeśli potrafimy zespolić nasze wysiłki i skierować je do wspólnego celu — to stanie się ciałem zasada, którą tak pięknie sformułowali prawnicy rzymscy „Salus Rei Republicae suprema lex esto“ — dobro państwa — naczelnym prawem.

pisal na marginesie zamordowania rumuńskiego premiera przez „narodową“ Żelazną Gwardję, ośmielając się posunąć aż do tak bezprzykładnie podżegającego „komentarza“, że „narodowy ruch“ potrafi takiego samego krwawego aktu dokonać „mimo kordonów, żandarmerii i agentów“... nie tylko w Rumunji.

A po tem wszystkim — tych samych pp. endeków, kiedyśmy staneli w obronie prowokowanych uczuć społeczeństwa i twardo pp. „narodowcom“ powiedzieli, że wszystko ma wreszcie swój kres i że prowokować i podżegać można tylko do czasu — obleciał nagle tchórz. Ze strachu o własną skórę próbując nagle szukać ochrony u... tych samych władz sądowych, które podburzanych i podżeganych przez nich wicherzycieli skazują na wyroki więzienia! Próbujać pp. endecy nawet cytować pewne cenne artykuły kodeksu karnego...!

Panowie endecy są jednak nietylko kiepskimi znawcami pamięci ludzkiej, ale jeszcze gorszymi znawcami kodeksu karnego, — mimo iż choćby z otrzymanych wyroków sądowych powinni się byli w nim nieco wyznawać.

Cytowane przez nich artykuły kodeksu nie mają zupełnie na celu „ochrony“ prowokatorów. Przeciwnie: — są to właśnie te artykuły, z których teraz odpowiadają przed sądem „narodowi hetmani“ i ich towarzysze, rozwydrzeni podżeganiem prasy „narodowej“.

Skoro zaś mowa o kodeksie karnym, to rozdilibyśmy pp. endekom zapoznać się z innymi i jego artykułami, a mianowicie z artykułami 239 § 2, oraz z artykułem 256 § 2.

Dowiedzą się z nich panowie endecy oświeconie o przewidzianej przez kodeks możliwości wypadków „naturalnej reakcji“ prowokowanego wobec „wyzyskującego zachowania się“ prowokatorów.

Rada Ministrów uchwaliła projekt ustawy o ordynacji podatkowej

Rada Ministrów na ostatnim posiedzeniu uchwaliła między innymi projekt ustawy o ordynacji podatkowej.

Opracowanie takiej ustawy było wynikiem konieczności stworzenia jednolitego systemu specjalnych norm formalnych, ściśle określających przebieg postępowania podatkowego, jakie już oddawna zostały stworzone i działają w szeregu innych państw.

Zaprojektowana ordynacja dzieli się na pięć części, z których pierwsza traktuje o postanowieniach ogólnych, druga obejmuje postępowanie przy wymiarze podatków, trzecia zawiera pewne ogólne przepisy porządkowe, czwarta przepisy karne, a piąta przepisy przejściowe i końcowe.

Część pierwsza zawiera przedewszystkiem przepisy, ustalające zakres zastosowania przepisów ordynacji, a następnie zajmuje się zagadnieniem władz. W tej dziedzinie przeprowadza ordynacja zasadę dwuinstancyjności, pozostawiając naczelny i ogólny nadzór nad sprawami podatków w rękach ministra skarbu. Projekt rzuca z dotychczasowym systemem wymiaru podatków w pierwszej instancji przez komisje szacunkowe i powierza te czynności urzędowi skarbowemu z tem, że zachowana zostaje możliwość poruczenia wymiaru i poboru niektórych danin związkom komunalnym. Wzajemnie za te czynności przewiduje się zmniejszenie do połowy opłat, jakie samorzady ponoszą przy egzekwowaniu ich należności przez urzędy skarbowe. Kompetencja urzędów skarbowych w zakresie wymiaru podatków obejmuje, według projektu, także wymiar podatku tym osobom prawnym, dla których — według dotychczasowych przepisów — pierwszą instancją wymiarową były izby skarbowe.

Zniesienie komisji szacunkowych

Należy zaznaczyć, że praktyka skarbowa dostarczyła ostatnio wielu dowodów, iż komisje szacunkowe w dzisiejszej ich formie stanowią nie stają na wysokości zadania i raczej utrudniają przeprowadzenie starań, zmierzających do postawienia na odpowiednim poziomie aparatu skarbowego. Skasowanie komisji szacunkowych oznacza nie oznacza bynajmniej porzucenia zasady współpracy czynnika obywatelskiego w mierze wymiaru podatków, gdyż zachowane zostaną — w myśl projektu nowej ustawy — komisje odwoławcze, oparte wyłącznie na czynniku obywatelskim, powołanym z grona płatników. W celu usprawnienia i przyspieszenia prac komisji odwoławczej, składającej się z 24—36 członków, przewiduje się, że ma ona obradować nietylko w pełnym składzie w wypadkach, gdy sprawa zostanie poddana pod obrady komisji przez przewodniczącego, lecz także w sekcjach po sześć osób, w których skład będą wchodzić o ile możliwości przedstawiciele zainteresowanych grup płatników. Rozpatrywanie spraw w sekcjach wpłynie znakomicie na przyspieszenie postępowania i większą specjalizację w poszczególnych zagadnieniach, jak np. branżowych, co przyczyni się ekolei do podniesienia poziomu postępowania odwoławczego, jakie wywiera wpływ pośredni także na postępowanie wymiarowe.

Wymiar i sprawy karno-podatkowe

W drugiej części projektu ustawy o ordynacji podatkowej zostały skoncentrowane sprawy, wiążące się bezpośrednio z samym trybem wymiaru w szerokim tego słowa znaczeniu. W zakresie postępowania przygotowawczego, projekt ustawy określa szczegółowe obowiązki urzędów państwowych i samorządowych oraz poszczególnych osób co do dostarczania władzom wymiarowym danych charakteru ewidencyjnego, niezbędnych dla skutecznego wymiaru.

W części trzeciej zgrupowany został szereg przepisów natury formalno - porządkowej, odnoszącej się do poszczególnych stadiów procesu podatkowego. Część czwarta obejmuje przepisy materialne oraz przepisy, regulujące postępowanie w sprawach karno - podatkowych. W ten sposób część ta jest jakgdyby małym kodeksem karnym i kodeksem postępowania karnego, traktującym o zagadnieniach, powstających na tle przestępstw podatkowych.

Kodeks podatków bezpośrednich

Piąta i ostatnia część projektu nowej ustawy reguluje kwestje, dotyczące sposobu przejścia do nowego systemu postępowania podatkowego. Ze względu na konieczność wyraźnego uregulowania sprawy obowiązywania poszczególnych ustaw z chwilą wejścia w życie ordynacji podatkowej, projekt wyszczególnia przepisy w szeregu podatkowych ustaw materialnych, które tracą moc obowiązującą. Poza tem projekt upoważnia ministra skarbu do ogłoszenia jednolitych tekstów ustaw i rozporządzeń o podatkach, do których stosuje się ordynacja oraz połączenia ich w jednolitą całość, tak, by stworzyć swego rodzaju kodeks podatków t. zw. bezpośrednich, co niewątpliwie przyczyni się do większej jednności i przejrzystości ustawodawstwa skarbowego, a przez to i jego popularyzacji.

B. ochotnicy armji polskiej w Ameryce

składają żołnierskie uznanie Marszałkowi Sejmu

W imieniu Koła Ochotników Armji Polskiej w Ameryce przewodniczący W. Albrzycht i sekretarz Czuba z Bydgoszczy wystosowali do p. marszałka Sejmu Światalskiego pismo, w którym składają gorące żołnierskie uczucia radości po uchwaleniu nowej Konstytucji.

„Wierzymy — piszą b. ochotnicy — że od tej chwili rozpocznie się nowa era w życiu naszego Państwa, albowiem nowa Konstytucja jest fundamentem sprawiedli-

wej władzy, potęgi, bezpieczeństwa i ładu społecznego, a więc utrwała nam był niepodległy.

Sprawiedliwość i mądrość nowej Konstytucji odzwierciadla się również w nadaniu słusznych praw przy budowie Ojczyzny tym najwięcej miłującym Polskę, którzy w czasach znojących bojów o Jej Wolność nie szczędzili ofiar z krwi i mienia. — Niech żyje nowa Konstytucja!”

Rajd gwiazdzisty do Monte - Carlo

Postój w Paryżu

Skandal Stawiskiego nie dogasa

Kłótnie, demonstracje i poszukiwanie akt sądowych

Prokurator, republiki francuskiej polecił jednemu z sędziów śledczych wszcząć dochodzenie w sprawie kradzieży akt w związku z aferą Stawiskiego.

Na tle sprawy Stawiskiego powstał w Bayonne konflikt między współpracowniczką pisma „Gazette de Biarritz” panią Delarue, a przewodniczącym palestry tamtejszej Simonette. Mąż pani Delarue wziął całkowitą odpowiedzialność za artykuł, umieszczony przez nią, a mówiący o obowiązkach adwokata. Artykułem tym poczuł się obrażony przez Simonette.

Zatarg zostanie załatwiony na drodze honorowej.

W czasie przesłuchiwania posła Bonnawre przed gmachem sądu w Bayonne zebrał się tłum, który wychodzącego posła powitał okrzykami: „do więzienia”. Wobec groźnej postawy tłumów musiano wezwać żandarmerję.

W Paryżu przeprowadzana jest skrupulatna kontrola lokowanych bonów w poszczególnych towarzystwach ubezpieczeniowych. Według wiadomości prasowych, wykryte dotychczas fałszywe bono bayońskie opiewają na sumę 258 milionów franków.

Zniknęła z powierzchni ziemi

Taj Mahal, jedna z najpiękniejszych budowli historycznych świata, zburzona podczas ostatniego trzęsienia ziemi w Indjach.

Jeszcze jeden działacz zerwał z stronnictwem Chrz. Dem.

Jeden z najwybitniejszych działaczy stronnictwa Chrześcijańsko-Demokratycznego, p. Urbaniński, prezes Chrz. jańskiego Zjednoczenia Zawodowego w Polsce, wybrany na kongresie Ch-D-ecji w Królewskiej Hucie do rady naczelnej, zrzekł się mandatu członka tej rady.

Opozycja polska straciła wszelkie znaczenie

Włoski „Corriere della Sera” w długiej korespondencji z Warszawy omawia demonstracje publiczne z okazji zmiany Konstytucji, — twierdząc, iż cały naród sankcjonował politykę rządu. Partje opozycyjne straciły wszelki wpływ na życie publiczne.

Przywódcą Stahlhelmu ciężko ranny w katastrofie samochodowej

Ofiarą poważnej katastrofy samochodowej padł w niedzielę o świcie w pobliżu miejscowości Tremplin w Brandenburgji rtm. von Morozowicz, znany przywódca Stahlhelmu i członek pruskiej Rady Państwa.

Z powodu panującej gołoledzi samochód na jednym z zakrętów szosy zarzucił, wpadając całym pędem na drzewo, przyczem rtm. Morozowicz, żona jego, oraz szofer doznał ciężkich obrażeń ciała. W stanie bardzo poważnym odwieziono ofiary wypadku od szpitala we Frankfurcie nad Odrą.

Komuniści planują zbrojne powstanie w Niemczech?

Na posiedzeniu 17 Komunistycznego kongresu partyjnego w Moskwie odczytano orędzie komunistycznej partji niemieckiej, malujące w najczarniejszych barwach sytuację wewnętrzną i gospodarczą Rzeszy, izapewniające, że komuniści niemieccy „propagują zbrojne powstanie przeciwko dyktaturze faszystowskiej w celu ukonstytuowania władzy sowieckiej w Niemczech”. Orędzie oświadcza zarazem, że w wypadku wojny „niemieccy robotnicy nie mają czego bronić”.

DEARLING GUM... JEDYNA PRZERW. KOLDRU MIEBISKIEGO

Willa wyleciała w powietrze

Inż. Poleszyński z żoną ciężko ranni

Z Grazu (Austria) donoszą że w willi inżyniera Poleszyńskiego w Trofejach, który posiada w tej miejscowości kopalnię kwarcu, jeden z kierowników robót położył na płycie kuchennej 25 kg dynamitu aby go ogrzać.

Na skutek przegrzania dynamitu nastąpił wybuch od którego cała willa uległa zupełnemu zniszczeniu, kierownik robót poniósł śmierć na miejscu. Inż. Poleszyński i jego żona są ciężko ranni.

Bitwa żandarmów z przemytnikami

Z Bejrutu donoszą, iż na pograniczu syryjsko-tureckim odbyła się przy użyciu karabinów maszynowych i granatów formalna bitwa między żandarmerją syryjską a bandą 80 przemytników, 13 przemytników i 1 żandarm poniosło śmierć, kilkunastu zaś jest rannych. Po trzygodzinnej walce udało się przemytnikom rozbroić i aresztować,

Polski węgiel w angielskim parlamencie zaniepokoił ministra górnictwa

W Izbie Gmin zgłoszono pod adresem ministra górnictwa Browna interpelację w sprawie ładunku 1600 ton węgla polskiego. Na interpelację minister odpowiedział dłuższym przemówieniem, w którym oświadczył, że w związku z komunikatem firmy Bowater zarządził dochodzenia, czy istotnie nie można było w Anglii otrzymać w dostatecznej ilości potrzebnego firmie węgla. Minister nie ma wątpliwości co do tego, że firma Bowater była szczerze zaniepokojona, grożąc wyczerpaniem się jej

zapasów węgla i dlatego uważała zakupienie węgla polskiego w tej sytuacji za uzasadnione. Niemniej jednak zdaniem ministra, nie istniała potrzeba przywożenia węgla z Polski, gdyż zapotrzebowanie mogłoby być szybko pokryte ze źródeł brytyjskich. Na dalsze zapytania, czy minister posiada oficjalne lub prywatne wiadomości o innych jeszcze zamówieniach węgla z Polski, minister odpowiedział, że przeprowadzał dokładne badania i nie wie o żadnych innych dostawach do Wielkiej Bry-

tanii. Anglicy — jak widzimy — mają swój węgiel i bronią się wszelkimi środkami przed importem z zagranicy. Powinniśmy ich naśladować. Nie sprowadzać angielskiego węgla czy sukna, gdy mamy własne, tak samo wyrzec się francuskich perfum, strojów i wogóle wszelkich zagranicznych towarów, które możemy zastąpić wytwórczością krajową, przyczyniając się w ten sposób najskuteczniej do zwalczania bezrobocia w naszym własnym państwie.

Tekst nowej Konstytucji

VI.

Ustawodawstwo

37. Aktemi ustawodawczymi są: a) ustawy, b) dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej. Żaden akt ustawodawczy nie może stać w sprzeczności z Konstytucją.

38. Prawo inicjatywy ustawodawczej służy Rządowi i Sejmowi. Inicjatywa ustawodawcza w sprawach budżetu, kontyngentu rekruta i ratyfikacji umów międzynarodowych należy wyłącznie do Rządu. Sejm nie może bez zgody Rządu uchwalić ustawy pociągającej za sobą wydatki ze Skarbu Państwa, dla których niema pokrycia w budżecie.

39. Każdy projekt ustawy przez Sejm uchwalony będzie przekazany Senatowi do rozpatrzenia. Uchwała Senatu, odrzucająca projekt lub wprowadzająca w nim zmiany — uważa się za przyjętą, jeżeli Sejm nie odrzuci jej większością 3/5 głosów.

40. Prezydent Rzeczypospolitej może w ciągu 30 dni po otrzymaniu ustawy zwrócić ją Sejmowi z żądaniem ponownego rozpatrzenia, które może nastąpić nie wcześniej, niż na najbliższej sesji zwyczajnej. Jeżeli Izby Ustawodawcze bezwzględną większością ustawowej liczby posłów i senatorów uchwalą ponownie ustawę bez zmian — Prezydent Rzeczypospolitej stwierdzi jej moc i zarządzi ogłoszenie.

41. Ustawa może upoważnić Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania dekretów w czasie i zakresie przez nią oznaczonym; upoważnieniem tem nie może być objęta zmiana Konstytucji.

Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo w czasie, gdy Sejm jest rozwiązany, wydawać w razie konieczności państwowej dekrety w zakresie ustawodawstwa państwowego z wyjątkiem: a) zmiany Konstytucji, b) ordynacji wyborczej do Sejmu i Senatu, c) budżetu, d) nakładania podatków i ustanawiania monopolu, e) systemu monetarnego, f) obciążenia nieruchomości majątku państwowego, oszacowanego na kwotę ponad 100.000 złotych. Dekrety, oparte na podstawie powyższej, będą wydawane na wniosek Rady ministrów i mogą być zmieniane lub uchylane tylko aktem ustawodawczym. Dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej mają moc ustawy.

42. Dekrety, dotyczące organizacji Rządu, zwierzchnictwa Sił Zbrojnych, oraz organizacji administracji rządowej mogą być wydawane w każdym czasie, a zmieniane lub uchylane tylko przez także dekrety Prezydenta Rzeczypospolitej.

VII.

Budżet

43. Ustawa ustala corocznie budżet Państwa. Rząd składa Sejmowi na sesji projekt budżetu nie później niż na cztery miesiące przed rozpoczęciem roku budżetowego. Na rozpatrzenie budżetu pozostawia się Sejmowi 90 dni od złożenia projektu przez Rząd Senatowi w 20 dni od upływu terminu przepisane dla Sejmu. Na rozpatrzenie zmian zaproponowanych przez Senat, pozostawia się Sejmowi 10 dni od upływu terminu przepisane dla Senatu.

Prezydent Rzeczypospolitej ogłasza budżet: a) w brzmieniu nadanem mu przez Izby Ustawodawcze, jeżeli Sejm i Senat w przepisanych terminach budżet rozpatrzyły; b) w brzmieniu nadanem mu przez Sejm, jeżeli Senat w przepisanych terminach budżetu nie rozpatrzył; c) w brzmieniu, nadanem mu przez Senat jeżeli Sejm w przepisanych terminach budżetu lub zmian Senatu nie rozpatrzył; d) w brzmieniu projektu rządowego, jeżeli ani Sejm ani Senat w przepisanych terminach budżetu nie rozpatrzyły.

44. Wydatki niezaprojektowane w budżecie, nie mogą być uchwalone, a zaprojektowane — nie mogą być podwyższone bez zgody Rządu. Rząd nie może czynić wydatków bez upoważnienia ustawowego, chyba, że zachodzi konieczność państwowa, w tym wypadku Rząd na podstawie uchwały Rady Ministrów, dokona niezbędnego wydatku, przesyłając do Sejmu w terminie 7-dniowym od powzięcia uchwały projekt ustawy o przyznaniu kredytów dodatkowych. Uchwała Rady Ministrów będzie jednocześnie ogłoszona w gazecie rządowej i podana do wiadomości Najwyższej Izby Kontroli.

45. Państwo nie może pozostawać bez budżetu.

Jeżeli sejm jest rozwiązany, a budżet ulb przy najmniej prowizorium budżetowe do dnia, w którym rozpoczyna się nowy okres budżetowy nie jest uchwalony — Rząd ma prawo pobierać dochody i czynić wydatki w granicach zeszlazorocznego budżetu aż do czasu uchwalenia prowizorium budżetowego lub budżetu, który Rząd złoży nowoobranemu Sejmowi na pierwszym posiedzeniu.

Zasada powyższa stosuje się odpowiednio w przypadku, gdy Sejm przedłożony mu projekt budżetu w całości odrzuci z tem, że Rząd w ciągu dni siedmiu od odrzucenia prześle do Sejmu nowy projekt budżetu lub prowizorium budżetowego i że wydatki, czynione przez Rząd według zeszlazorocznego budżetu, nie mogą być wyższe w poszczególnych pozycjach od zaprojektowanych w budżecie odrzuconym.

VIII.

Wojsko

46. Wojsko jest siłą obronną Państwa, stojącą na straży bezpieczeństwa i praw zwierzchnich Rzeczypospolitej.

Wszyscy obywatele są obowiązani do służby wojskowej i świadczeń na rzecz obrony Państwa.

47. Prezydent Rzeczypospolitej zarządza corocznie pobór rekruta w granicach ustalonego kontyngentu.

Zmiana kontyngentu wymaga aktu ustawodawczego.

48. Prezydent Rzeczypospolitej wydaje dekrety w zakresie zwierzchnictwa sił zbrojnych, a w szczególności określa dekretem organizację naczelną władz wojskowych, oznaczając w nim sposób kontrasygnowania aktów wydawanych przez siebie jako Zwierzchnika Sił Zbrojnych. Prezydent Rzeczypospolitej postanawia o użyciu sił zbrojnych do obrony Państwa.

W razie mianowania Naczelnego Wodza, — prawo dysponowania siłami zbrojnymi przechodzi na niego. Za akty, związane z dowództwem, Naczelnym Wódz odpowiada przed Prezydentem Rzeczypospolitej, jako Zwierzchnikiem Sił Zbrojnych.

IX.

Sądy

49. Sądy wymierzają sprawiedliwość w imieniu Rzeczypospolitej Polskiej. Przez wymiar sprawiedliwości sądy strzegą ładu życia obywatelskiego i kształtują moralność społeczeństwa. Sędziowie są w sprawowaniu swego urzędu sądzonkami niezawisłymi. Orzeczenia sądowe nie mogą być zmienione ani uchylane przez inne organy władzy. Sądy nie mają prawa badać ważności aktów ustawodawczych, należycie ogłoszonych.

50. Sędziów mianuje Prezydent Rzeczypospolitej, jeżeli ustawy inaczej nie stanowią. Sędzia może być złożony z urzędu, zawieszony w urzędowaniu, przeniesiony na inne miejsce lub w stan spoczynku, wbrew swojej woli, jedynie mocą orzeczenia sądowego i tylko w przypadkach ustawą przewidzianych.

Zasada ta nie dotyczy przypadku, gdy przeniesienie sędziego na inne miejsce urzędowania lub w stan spoczynku jest wywołane zmianą w ordynacji sądów, postanowioną przez akt ustawodawczy. Prezesi sądów mogą być nawet poza reorganizacją przenieszeni do sądu wyższego na stanowiska sędziowskie.

51. Nikt nie może być pozbawiony sądu, któremu z prawa polega, ani karany za czyn, przez prawo niezabroniony, ani też zatrzymany bez nakazu sądu dłużej niż 48 godzin. Sądy wyjątkowe są dopuszczalne tylko w przypadkach przewidzianych w ustawie. Ustawy przeprowadzają zasadę, iż od karnych orzeczeń władz administracyjnych zapadłych w pierwszej instancji, służyć będzie prawo odwołania się do sądu.

52. Powołuje się: a) Sąd Najwyższy do spraw sądowych: cywilnych i karnych; b) Najwyższy Trybunał Administracyjny do orzekania o legalności aktów administracyjnych, oraz c) Trybunał Kompetencyjny do rozstrzygnięcia sporów o właściwość między sądami a innymi organami władzy.

Odrębną organizację sądów wojskowych ich właściwości, tok postępowania oraz prawa i obowiązki członków tych sądów określa Ustawa.

53. Do orzekania w sprawach ministrów, senatorów i posłów pociągających do odpowiedzialności konstytucyjnej — powołuje się Trybunał Stanu, złożony z Pierwszego Preze-

sa Sądu Najwyższego, jako przewodniczącego oraz 6-ciu sędziów. Sędziów Trybunał Stanu i ich zastępców powołuje na okres trzyletni Prezydent Rzeczypospolitej z pośród sędziów sądów powszechnych, przedstawionych w liczbie podwójnej w połowie przez Sejm, w połowie przez Senat, z równomiernym uwzględnieniem kandydatów każdej z Izby Ustawodawczych.

X.

Administracja państwowa

54. Administracja państwowa jest służbą publiczną. Jej organami są: a) administracja rządowa, b) samorząd terytorjalny, c) samorząd gospodarczy.

55. Dla celów administracji ogólnej, Państwo będzie podzielone pod względem terytorjalnym na obszary administracyjne, a mianowicie: województwa, powiaty oraz gminy miejskie i wiejskie.

Podział na województwa określi ustawa; podział województw na powiaty, a powiatów na gminy określi rozporządzenia Rady Ministrów. Gminy miejskie mogą, w warunkach oznaczonych ustawą, otrzymać w zakresie administracji ogólnej uprawnienia powiatu lub województwa grodzkiego.

56. Organizację administracji rządowej określa dekret Prezydenta Rzeczypospolitej.

57. Stosownie do podziału państwa na obszary administracyjne powołuje się do urzędowania zadań administracji państwowej w zakresie potrzeb miejscowych samorząd wojewódzki, powiatowy i gminny.

Nadzór nad działalnością samorządu sprawuje rząd przez swoje organy lub przez organa samorządu wyższego stopnia.

58. Dla poszczególnych dziedzin życia gospodarczego powołuje się samorząd gospodarczy, obejmujący Izby rolnicze, przemysłowo-handlowe, rzemieślnicze, pracy, wolnych zawodów oraz inne zrzeszenia publicano-prawne.

Do rozważań zagadnień, dotyczących kształtu życia gospodarczego, opinowania o projektach ustaw gospodarczych, tudzież harmonizowania poczynań w poszczególnych gałęziach gospodarstwa narodowego — może być ustawą powołana Naczelna Izba Gospodarcza.

Nadzór nad działalnością samorządu gospodarczego sprawuje rząd przez powołane do tego organy.

XI.

Kontrola państwowa

59. Do kontroli pod względem finansowym gospodarki państwa oraz związków publiczno-prawnych, badania zamknięć rachunków państwa, przedstawiania Sejmowi corocznie wniosków o absolutorium dla rządu — powołuje się Najwyższą Izbę Kontroli, opartą na zasadzie kolegialności i niezawisłości członków jej kolegium.

Najwyższa Izba Kontroli jest niezależna od rządu. Prezydent Rzeczypospolitej mianuje i odwołuje Prezesa Najwyższej Izby Kontroli a na jego wniosek i z jego kontrasygnatą mianuje i odwołuje członków jej kolegium.

Prezes Najwyższej Izby Kontroli jest za sprawowanie swego urzędu odpowiedzialny według zasad ustalonych dla odpowiedzialności ministrów.

XII.

Stan zagrożenia Państwa

60. W razie zagrożenia Państwa z zewnątrz, jak również w razie rozrachunków wewnętrznych lub rozległych kłopotów o charakterze zdrady stanu, zagrażających ustrojowi lub bezpieczeństwu Państwa albo bezpieczeństwu obywateli — Rada Ministrów za pozwoleniem Prezydenta Rzeczypospolitej zarządzi stan wyjątkowy na obszarze całego Państwa lub części zagrożonej.

Zarządzenie takie będzie przesłane do Sejmu w ciągu siedmiu dni od ogłoszenia. Jeżeli Sejm jest rozwiązany, zarządzenie o ogłoszeniu stanu wyjątkowego będzie złożone nowoobranemu Sejmowi na pierwszym posiedzeniu. Sejm może zażądać uchylenia zarządzenia. Wniosek taki nie może być głosowany na posiedzeniu podczas którego został zgłoszony. Jeżeli Senat wypowie się za uchwałę Sejmu — Rząd niezwłocznie uchyli zarządzenie.

Ogłoszenie stanu wyjątkowego daje Rządowi prawo zawieszenia na czas trwania tego stanu swobód obywatelskich oraz możliwość

korzystania z uprawnień szczególnych przewidzianych ustawą o stanie wyjątkowym.

61. W razie konieczności użycia sił zbrojnych do obrony Państwa, Prezydent Rzeczypospolitej zarządzi stan wojenny na obszarze całego Państwa lub jego części.

Podczas trwania stanu wojennego Prezydent Rzeczypospolitej ma prawo, bez upoważnienia Izby Ustawodawczej, wydawać dekrety w zakresie ustawodawstwa państwowego, z wyjątkiem zmiany Konstytucji, przedłużyć kadencję Sejmowi do czasu zawarcia pokoju oraz otwierać, odraczać i zamykać sesje Sejmu i Senatu w terminach dostosowanych do potrzeb obrony Państwa, jak również powoływać do rozstrzygnięcia spraw wchodzących w zakres działania Izby Ustawodawczej, Sejm i Senat w zmniejszonym składzie, wyłonionym przez te Izby w głosowaniu stosunkowym.

W czasie trwania stanu wojennego Rząd korzysta z uprawnień, przewidzianych ustawą o stanie wyjątkowym, a nadto z uprawnień szczególnych, określonych ustawą o stanie wojennym.

XIII.

Zmiana Konstytucji

62. Zmiana Konstytucji może być dokonana z inicjatywy Prezydenta Rzeczypospolitej, Rządu, lub 1/4 ustawowej liczby posłów.

Wniosek postawiony przez Prezydenta Rzeczypospolitej może być głosowany tylko w całości i bez zmian lub ze zmianami, na które Rząd imieniem Prezydenta Rzeczypospolitej wyrazi zgodę.

Ustawa zmieniająca Konstytucję z inicjatywy Prezydenta Rzeczypospolitej wymaga zgodnych uchwał Sejmu i Senatu, powziętych zwykłą większością głosów; z inicjatywy zaś Rządu lub Sejmu — zgodnych uchwał, powziętych większością ustawowej liczby posłów.

Prezydent Rzeczypospolitej, może w ciągu 30 dni od otrzymania ustawy, zmieniającej Konstytucję, zwrócić ją Sejmowi z żądaniem ponownego rozpatrzenia, które może nastąpić nie wcześniej niż na następnej kadencji. Jeżeli Izby Ustawodawcze uchwalą ponownie ustawę bez zmian — Prezydent Rzeczypospolitej stwierdzi jej moc i zarządzi ogłoszenie, chyba że rozwiąże Sejm i zarządzi odnowienie Senatu w pełnym składzie.

XIV.

Dziedziny nie objęte zmianą Konstytucji

63. Art. 99, 109—118 i 120 Konstytucji 17 marca 1921 roku zachowują swą moc.

Artykuły te mają następujące brzmienie: Art. 99. Rzeczypospolita Polska uznaje wszelką własność, czy to osobistą poszczególnych obywateli, czy to zbiorową związków obywateli, instytucyj, ciał samorządowych i wreszcie samego Państwa, jako jedną z najważniejszych podstaw ustroju społecznego i porządku prawnego, oraz poręcza wszystkim mieszkańcom, instytucjom i społeczeństwu ochronę ich mienia, a dopuszcza tylko w wypadkach, ustawą przewidzianych, zniesienie lub ograniczenie własności, czy to osobistej, czy to zbiorowej ze względów użyteczności, za odszkodowaniem. Tylko ustawa może postanowić, jakie dobra i w jakim okresie, ze względu na pożytek ogółu, mają stanowić wyłącznie własność Państwa, oraz o ile prawa obywateli i ich prawnie uznanych związków do swobodnego użytkowania ziemi, wód, mineralów i innych skarbow przyrody — mogą, ze względów publicznych, doznać ograniczenia.

Ziemia, jako jeden z najważniejszych czynników bytu narodu i Państwa, nie może być przedmiotem nieograniczonego obrotu. Ustawy określają przysługujące Państwu prawo przymusowego wykupu ziemi oraz regulowania obrotu ziemią, przy uwzględnieniu zasady, że ustrój rolny Rzeczypospolitej polskiej ma się opierać na gospodarstwach rolnych, zdolnych do prawidłowej wytwórczości i stanowiących osobistą własność.

Art. 109. Każdy obywatel ma prawo zachowania swej narodowości i pielęgnowania swojej mowy i własności narodowych.

Osobne ustawy państwowe zabezpieczą mniejszości w Państwie Polskim pełny i swobodny rozwój ich własności narodowościowych przy pomocy autonomicznych związków

(Ciąg dalszy na stronie 5-cj.)

Tekst nowej Konstytucji

(Dokończenie ze strony 4-ej).

mniejszości o charakterze publiczno-prawnym w obrębie związków samorządu powszechnego.

Państwo będzie miało w stosunku do ich działalności prawo kontroli oraz uzupełnienia w razie potrzeby ich środków finansowych.

Art. 110. Obywatele polscy, należący do mniejszości narodowych wyznaniowych lub językowych, mają równe z innymi obywatelami prawo zakładania, nadzoru i zawiadywania swoim własnym kosztem zakładów dobroczynnych, religijnych i społecznych, szkół i innych zakładów wychowawczych, oraz używania w nich swobodnie swej mowy i wykonywania przepisów swej religii.

Art. 111. Wszystkim obywatelom poręcza się wolność sumienia i wyznania. Żaden obywatel nie może być z powodu swego wyznania i przekonań religijnych ograniczony w prawach, przysługujących innym obywatelom.

Wszyscy mieszkańcy Państwa Polskiego mają prawo wolnego wyznawania zarówno publicznie jak prywatnie swej wiary i wykonywania przepisów swej religii lub obrządku, o ile to nie sprzeciwia się porządkowi publicznemu, ani obyczajności publicznej.

Art. 112. Wolności wyznania nie wolno używać w sposób, przeciwny ustawom. Nikt nie może uchylać się od spełnienia obowiązków publicznych z powodu swoich wierzeń religijnych. Nikt nie może być zmuszony do udziału w czynnościach lub obrzędach religijnych, o ile nie podlega władzy rodzicielskiej lub opiekuńczej.

Art. 113. Każdy związek religijny, uznany przez Państwo, ma prawo urządzić zbiorowe i publiczne nabożeństwa, może samodzielnie prowadzić swe sprawy wewnętrzne, może posiadać i nabywać majątek ruchomy i nieruchomy, zarządzać nim i rozporządzać, pozostaje w posiadaniu i używaniu swoich fundacyj i funduszy, tudzież zakładów dla celów wyznaniowych, naukowych i dobroczynnych. Żaden związek religijny jednak nie może stawać w sprzeczności z ustawami państwa.

Dalsze układy konwersyjne Banku Akceptacyjnego

Dnia 31 bm. pod przewodnictwem b. ministra K. Stamirowskiego odbędzie się posiedzenie komitetu konwersyjnego przy Banku Akceptacyjnym. Na posiedzeniu tem komitet rozpatrzy około 1.400 układów konwersyjnych na sumę blisko 2 i pół mln. złotych.

Dotychczas komitet konwersyjny przy Banku Akceptacyjnym zatwierdził zgórą 5 tysięcy układów konwersyjnych na sumę 20 milionów złotych.

Strajk elektryczny w Belgii

W Charleroi wybuchł strajk konsumentów elektryczności przeciw zbyt wysokim cenom naznaczonym przez elektrownie. Wszystkie sklepy, kawiarnie, magazyny itd. zastosowały się solidarnie do tego postanowienia i miasto pogrążone jest w ciemnościach.

OBSERWATOR

Copyright by Pomorska Spółka Wydawnicza.

Historyczny dzień w Sejmie

Wrażenia nocnego świadka

(Dokończenie).

Z kolei, w nieco zmienionej formie, powtarza się ta sama historia, kiedy na trybunę wchodzi następny z opozycjonistów, przedstawiciel N. P. R. pos. Janowski. Znow komunały i deklamacje, znow podkreślanie negatywnego stosunku partii do projektu Konstytucji, a w rezultacie znow ...wymarsz pp. enpeerowców za drzwi sali. „Gęsiego”. Zapewne w tym celu, żeby się wydawało, że ich jest więcej niż garsteczka...

Po przerwie obiadowej szło to już aż do znudzenia wciąż i wciąż taką samą kolejką. Jeden mówca partyjny po drugim mówcy partyjnym, niby nakręcona sprężyna marionetka, wychylał głowę z poza pulpitu mównicy i nijakim głosem recytował ze swojej karteczki „wojowniczą”, jałową, pełną pustego frazesu „deklarację”. Klub po klubie, grupka po grupce, kupka po kupce chyłkiem a niemrawo wynosiła się opozycja w cieśninę kuliuarów lub w zaciszną przystań bufetu, objawiając w ten sposób swą „pogardę” dla będącego przedmiotem obrad — naczelnego zagadnienia państwowego. Jedyną odmianą w tym korowodzie mar ga-

Poraz piąty do szeregu

Nadchodzi godzina dalszej raty Pożyczki Narodowej

Spółceństwo polskie zdało wielki egzamin dojrzałości obywatelskiej i zrozumienia potrzeb państwowych, entuzjastycznie podpisując Pożyczkę Narodową. Mamy dzisiaj już poza sobą cztery raty pożyczkowe, można więc już powiedzieć, że odruch społeczny, który rzucił we wrześniu ubiegłego roku całe tłumy subskrybentów do okienek bankowych, nie był odruchem chwili.

Systematycznie i wytrwale spłacamy raty pożyczki, dowodząc tem samem światu, że obdarzamy nasz skarb najwyższem zaufaniem i dobrze rozumiemy powszechny interes, lokując swe oszczędności w obligacjach państwowych.

W ustosunkowaniu się społeczeństwa polskiego do Pożyczki Narodowej znajdujemy ponadto dowód, że społeczeństwo nasze coraz większy bierze udział w budowie

państwowości polskiej. Z tej zbiorowej przemiany umysłowości polskiej zdaje sobie sprawę zagranica. Do niedawna jeszcze patrzone na nas, jak na państwo sezonowe, niezdolne ani do własnej polityki zagranicznej, ani do samodzielnego gospodarowania. Ten stosunek zagranicy zaczął się zwać na zmieniać, kiedy Marszałek Piłsudski ujął pewną dłoń ster rządów w Polsce i dzisiaj nie zostało ani śladu z lekceważenia nas przez zagranicę.

Potrąbiliśmy niezbitnie wykazać, że nie potrzebujemy na żadnem polu opiekunów, dowiedliśmy światu, że własnymi siłami potrafiemy zwalczyć trudności gospodarcze, przed którymi ugięły się nawet niektóre potęgi państwowe. Dokonałszy tego dzieła, dzięki gruntownej przemianie psychiki narodu, który zrozumiał, że fundamentem pomyślności obywatela jest pomyślność państwa. Społeczeństwo nasze potrafiło stanąć u okienek bankowych do subskrypcji Pożyczki Narodowej. Ogień zapału nie jest nowością w Polsce. Ale nowością jest i właśnie wyrazem głębokiej przemiany w naszym charakterze narodowym, że miesiąc po miesiącu subskrybenci Pożyczki Narodowej skrupulatnie wypełniają powzięte zobowiązania i wpłacają bez opóźnień raty sumy pożyczkowej.

W dniu 1 lutego znowu wybiję godzinę raty Pożyczki Narodowej. Dla tych, którzy subskrybowali Pożyczkę Narodową w sześciu ratach, będzie to jedno z ostatnich wezwań do wytrwania; dla tych, którzy rozłożyli spłatę Pożyczki na dziesięć rat, luty będzie połową wytrwania w wielkiem dziele oszczędzania.

Niech więc wszyscy w okresie płatności piątej raty Pożyczki Narodowej zdołają się na punktualność, świadomi spoczywającego na nich obowiązku obywatelskiego i pełni zrozumienia własnych korzyści.

Podczas złej pogody.. ASPIRINA.

Organizm osłabiony przez katar, przeziębienie lub grypę wymaga skutecznej pomocy: daje ją Aspirina. Wobec tego Aspiryny nie powinno nigdy zabraknąć w domu.

ASPIRINA

istnieje tylko jedna!

Do nabycia we wszystkich aptekach.

Znanym gościńcem pod Belweder

Strzelcy przygotowują się do obchodu dnia 19 marca

W dniu 19-ym marca rb. jako w dzień Imienin Marszałka Piłsudskiego okręg XI Związku Strzeleckiego organizuje tradycyjny IX marsz Sulejówkę—Belweder. Regulamin marszu, oraz instrukcje zostały już rozesłane oddziałom. W związku z przygotowaniem do obchodu wydano następującą odezwę:

„Strzelcy! 19 marca 1934 r. pomazzerujecie znanym gościńcem z Sulejówka pod Belweder, by złożyć Wodzowi życzenia w dniu Jego Imienin.

W darze imieninowym złożymy na progu domostwa Józefa Piłsudskiego dowody karności i siły, sprawności w strzelaniu i wytrzymałości w marszu — jako cenne klejnoty narodowe z drogi naszej wielkiej przyszłości na uroczystość zabrane.

Dzień Imienin Wielkiego Nauczyciela niech będzie dorocznem przypomnieniem o obowiązku bezinteresownej służby dla wielkich ideałów, które tak nieopojty wyraz znalazły w Osobie Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Niechże Wasze zwarte — silne i radosne szeregi — walą jak lawina, niech dudni ziemia, niech się rozkołyszą dzwony i oddźwięk wszystkich polskich serc niech będzie Waszą muzyką i hejnałem, budzącym tych, którzy śpią i tych, którzy nie wierzą.

Zwołujemy Was z całej Polski — przyby-

wajcie co twardsi, nieugięti i już zaprawieni, bo to święto i egzamin-radość i praca-powinszowanie i przysięga.

Czujcie strzeleckie szeregi, gotowe na Twoje, Komendancie wezwanie. (—) Dr. Władysław Dziadosz — prezes Okręgu XI Związku Strzeleckiego.

Pomoc lekarska i ulgi kolejowe dla funkcjonariuszów państwowych

Uchwały Rady Ministrów

Warszawa, 30. 1. (PAT). Onegdaj Rada Ministrów uchwaliła rozporządzenie o państwowej pomocy lekarskiej dla funkcjonariuszów państwowych, sędziów w sądach powszechnych i administracyjnych, prokuratorów, oficerów i szeregowych policji państwowej, straży granicznej, b. policji woj. śląskiego, członków ich rodzin i emerytów. Według rozporządzenia państwowa pomoc lekarska obejmuje: poradę lekarską, pomoc lekarską, pomoc położniczą, dostarczanie lekarstw, leczenie w zakładach leczniczych, leczenie fizyko-terapeutyczne i badania diagnostyczne.

Ponadto uchwalono rozporządzenie o ulgach dla funkcjonariuszów państwowych, sędziów, prokuratorów, asesorów i aplikantów sądowych oraz dla oficerów i szeregowych

policji państwowej i straży granicznej, przy przejazdach kolejami państwowymi. Ulgi te, rozszerzone również na pracowników państwowych, kontraktowych i prowizorycznych, wynosić będą 50 procent taryfy, która obowiązywała do dnia 1 stycznia rb., ulgi dla oficerów i szeregowych policji państwowej, policji woj. śląskiego oraz straży granicznej wynosić będą 80 do 83 procent stawek taryfy normalnej, obowiązującej do 1 stycznia 1934. Przypomnieć należy, że zgodnie z rozporządzeniem ministra komunikacji z grudnia ub. roku zonom funkcjonariuszy państwowych przysługują ulgi przy przejazdach na kolejach państwowych te same, jakie przysługują funkcjonariuszom państwowym.

den z kolegów-dziennikarzy z nagłem ożywieniem człowieka, który własnym oczom nie wierząc, dokonał niespodziewanego odkrycia. — „Przecież w tej chwili, po wyjściu opozycji, na sali znajduje się kwalifikowana większość, która miałaby pełne prawo uchwalić Konstytucję...”

Patrzę na salę — i w mgnieniu oka uświadamiam sobie, że to jest prawda... — „Gdyby teraz ta większość zechciała np. postawić wniosek...” — mówi dalej dziennikarz, ale nie kończy zdania i urywa — gdyż w tej samej sekundzie staje się właśnie to, co nam obydwom błyskawicznie przemknęło przez myśl.

Na trybunę wchodzi wicemarszałek Car i jako referent Komisji Konstytucyjnej składa do łaski marszałkowskiej wniosek, ażeby wobec zadeklarowanego przez całą opozycję nieinteresowania się sprawami ustroju, uznać przedyskutowane w ciągu lat trzech tezy konstytucyjne za projekt Konstytucji... Z ław całej znajdującej się na sali kwalifikowanej większości Izby podrywa się grzmot oklasków... Publiczność na galerji wstaje natychmiast również, w lot orjentując się w sytuacji... Z bijącym sercem zrywamy się z naszych miejsc i my, dziennikarze.

I w tym samym momencie przed naszymi oczami staje się coś, co mimo swej przypadkowości wydaje się jakgdyby celowym zarządzeniem losu czy też sprawie-

dliwej Nemezis dziejowej: — zwabiony oklaskami, wchodzi na salę poseł Stanisław Stroński... Właśnie ten, który był jednym z „twórców” fatalnej Konstytucji marcowej, — właśnie ten, który najzajadziej zwalczał dzieło reformy złego ustroju...

Widowałem posła Strońskiego w różnych sejmach i w różnych niespodziewanych dlań sytuacjach — i świetnie znam wyraz jego twarzy, kiedy się z różnych ciężkich a nieprzyjemnych dla siebie opresyj usiłuje wydobywać. Ale takiego wyrazu twarzy, jak wtedy, nie widziałem u posła Strońskiego nigdy. Na twarz nalana i czerwona, która zarówno w chwilach irytacji jak w chwilach krótkiego „kluczenia” dyskusyjnego zapala się krwistą purpurą, stała się w tym momencie dosłownie ziemista i szara jak popiół. Stary gracz parlamentarny, szczerawy „takyk” i podobno „mistrz” w zawitych kombinacjach sejmowych, pojął w jednej sekundzie, że tym razem — przegrał i to przegrał straszliwie, bez najmniejszej nadziei ratunku czy „cofnięcia się” czy „odrobienia” tego, co się już stało... Jak osłupiały stanął obok pustej ławy, gdzie wciąż jeszcze nie a nie się nieorientujący a zaspiany poseł Rymar tępo wodził oczyma wokoło, przecierając na nosie szklina okularów... I dopiero po kilku minutach, kiedy tymczasem wicemarszałek Car uzupełnia swój wniosek o zmianie tytułu „Tez (Dokończenie na str.6-tej)

Spółeczeństwo Pomorza wobec uchwalenia nowej Konstytucji

Dalsze obchody i manifestacje

W dalszym ciągu napływają do Redakcji naszej sprawozdania z manifestacyjnych obchodów z terenu całego Pomorza. Świadczą one najwymowniej o potężnym echu, jakie wywołał wśród naszego społeczeństwa fakt uchwalenia nowej Konstytucji.

W Gniewie

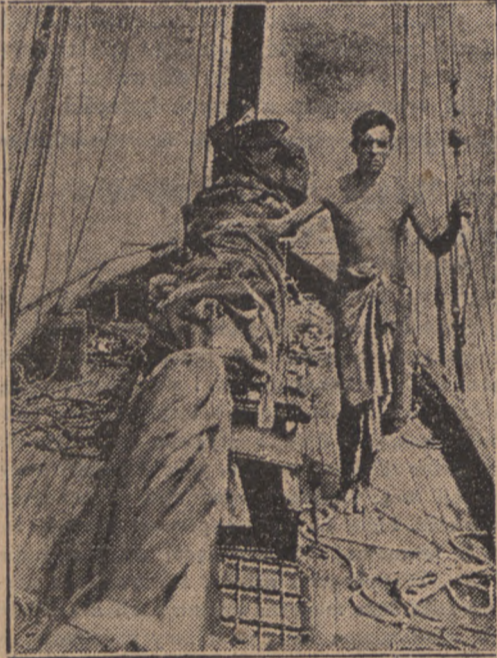
Wiadomość o uchwaleniu nowej Konstytucji podała miejscowy burmistrz do wiadomości mieszkańców miasta za pomocą obwieszczenia, prosiąc o wywieszenie chorągwi narodowych. Za wyjątkiem może pięciu domów, we wszystkich domach wywieszono chorągwie. W godzinach popołudniowych wysłano w imieniu Rady Miejskiej telegram hołdowniczy do Pana Prezydenta R. P. i Pana Marszałka Piłsudskiego, następującej treści:

„Rada Miejska miasta Gniewu składa Panu Prezydentowi R. P. głęboki hołd i wyraża wielką radość z powodu uchwały nowej Konstytucji.”

Na godzinę 18-tą zebrał się wszyscy przedstawiciele towarzystw, organizacji i cechów na zebranie do sali Rady Miejskiej. Z wyjątkiem towarzystwa „Sokol” (przez radny Ludwik przybyli wszyscy zaproszeni).

Wśród podniosłego nastroju podał burmistrz m. Gniewu jeszcze raz do wiadomości historyczną uchwałę Sejmu. Wszyscy bez wyjątku uchwalili wysłać telegram hołdowniczy do Pana Prezydenta R. P. i Pana Marszałka, przyczem uchwalono, że każda organizacja wysłała oddzielny telegram. Wysłano razem 22 te-

Alain Gerbault — samotny żeglarz

który od września 1932 r. podróżuje na swym kuterze, znajduje się obecnie na wyspie Hiva-oti (Polinezja)

Konstytucyjnych“ na „Ustawę Konstytucyjną“, — poseł Stroniski ocknął się z osłupienia i słabym, zdławionym szeptem prosi marszałka Świtalskiego o głos.

Na trybunie jednak ze skotlowanej głowy potrafił endecki rutynista wysuplać tylko jedną jedyną niezdarną i niefortunną niteczkę nadziei: — próbę „zahaczenia“ wniosku od strony „regulaminowej“. Ta niedołączna próba pryska jednak natychmiast, skutkiem postawienia przez p. Cara wniosku o uzupełnienie porządku dziennego, co Izba natychmiast uchwała.

Na staniających się nogach poseł Stroniski, jeszcze bardziej popielaty i bladej na twarzy, wychodzi bocznymi drzwiami z sali z czepiającym się go za poję marynarki nieszczęśliwym posłem Rymarem, który wciąż jeszcze nie rozumie nic a nic...

Marszałek Świtalski zarządza głosowanie nad projektem Ustawy Konstytucyjnej.

Wszyscy obecni posłowie wstają...

Marszałek stwierdza bezsprzeczną większość dwóch trzecich, wymaganych przez dotychczasową Konstytucję przy zmianie ustroju...

Następuje głosowanie nad Ustawą w trzecim czytaniu. Wstaje ta sama, kwalifikowana i Konstytucją nakazana większość poselska...

Nowa Konstytucja stała się faktem.

legramów do Pana Prezydenta i 22 do Pana Marszałka.

O godz. 20-tej wyruszył capstrzyk ulicami miasta, w którym brały udział między innymi umundurowane organizacje: Związek Strzelecki, Związek Rezerwistów i Straż Ogniowa. Capstrzyk zatrzymał się przed ratuszem, gdzie z balkonu wygłosił do licznie zebranej publiczności przemówienie dyr. Maślak, wznosząc na zakończenie okrzyk na cześć Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i Pana Marszałka.

Po capstrzyku do organizacji P. W. przed świetlicą przemówił burmistrz Czerwiński, wyrażając swoją radość z pięknego przebiegu uroczystości i dziękując za tak liczny udział.

Sfery gospodarcze Gdyni wobec uchwalenia nowej Konstytucji

Rada Zrzeszeń Gospodarczych m. Gdyni i Stowarzyszenie Kupców Samodzielnych wysłały na ręce p. Wojewody pomorskiego pismo treści następującej:

„W imieniu sfer handlowych naszego miasta wyrażamy głęboką radość z powodu uchwalenia nowej Konstytucji, równocześnie w imieniu tych sfer gospodarczych oświadczamy, że stoimy wiernie przy sztandarze Marszałka Piłsudskiego, jak również na stanowisku lojalnej, ścisłej i czynnej współpracy z Jego Rządem.”

Strażactwo pomorskie manifestuje również swe uczucia

Przebudowa ustroju Rzeczypospolitej poruszyła do głębi również ogół ofiarnych obywateli zrzeszonych w Pomorskim Związku Straży Pożarnych.

Dla zmanifestowania swych radosnych uczuć Związek uchwalil przesać depeşe następującej treści:

Do Pana Prezydenta Rzplitej

„Strażactwo Pomorskie z okazji uchwalenia nowej Konstytucji przesyła Ci dostojny Panie Prezydencie wyrazy hołdu i przyrzeka pracować nadal dla dobra Rzeczypospolitej.”

Okręg Wojewódzki Pomorski:

Kalkstein, Prezes Zarządu.

Inspektor Związku: Roszczyk.

Do Pana Marszałka Piłsudskiego

„Z okazji ukoronowania Twego dzieła przez uchwalenie nowej konstytucji, Strażactwo Pomorza przesyła Ci dostojny Panie Marszałku wyrazy hołdu, przywiązania oraz przyrzeka nadal pracować w myśl Twoich wskazań dla dobra Rzeczypospolitej.”

Następują te same podpisy.

Uroczystość w Skórczu pow. starogardzkiego

Na wieść o uchwaleniu przez Sejm nowej Konstytucji, większość domów przystroiło się w sztandary narodowe. Utworzył się Komitet obchodowy, który zorganizował uroczystość poświęconą tej ważnej chwili.

Na zebraniu rady gminnej uchwalono jedno głośnie wysłać depeşe hołdownicze do p. Pre-

W tym momencie na całej sali zapanaowuje niesłychany entuzjazm. Wszyscy posłowie biegną ku ławom prezydjalnemu Klubu Bezpartyjnego Bloku, — ze wszystkich stron ku przesowy Sławkowi wyciągają się dłonie, — na wszystkich twarzach promienieje podniecona radość i wzruszenie... Bez niczyjej komandy, spontanicznie ze wszystkich pierśi wyrывa się śpiew „Pierwszej Brygady“, — a potem znów grzmia długotrwałe, niemiłkące oklaski i okrzyki: — „Niech żyje Konstytucja!“ — „Niech żyje Prezydent!“ — „Niech żyje Marszałek Piłsudski!“ — „Niech żyje pułkownik Sławek!“

Posiedzenie się kończy.

Lotem błyskawicy wiadomość o historycznym fakcie wydostaje się poza obręb Sejmu na ulice Warszawy, biegnie na całą Polskę, budząc wszędzie entuzjazm i radość.

A w tym samym czasie w zakamarkach lokalu Klubu Narodowego — przywódcy innych klubów opozycyjnych skaczą z pięściami do oczu beznadziejnie stropionym aranżerem kłęski, przywódcami pp. „narodowców“, — a bocznym wyjściem poprzez hotel sejmowy unykają z walizeczkami w ręku różni pomniejsi „narodowi“ posłowie, miamrocąc pod nosem: — „a to, psia krew, z łaski naszych przywódców przegraliśmy...”

zydenta Rzeczypospolitej i Marszałka Piłsudskiego. W niedzielę na urządzonej akademii obywatele powzięli następujące rezolucje:

„My obywatele gminy Skórcza w liczbie 1000 osób z okazji naprawy ustroju Rzplitej wyrażamy swoją radość i hołd Twórcom nowej Konstytucji. Uini, że nowa Konstytucja przyczyni się do wzmocnienia potęgi Państwa, uważamy za swój obowiązek przestrzegać sumiennie przepisów nowej ustawy i być jej obrońcami.”

Kolejarze z Jabłonowa Pom.

Kolejowe P. W. w Jabłonowie Pomorskim urządziło w dniu 28 bm. uroczystości, które stały się wyrazem radości społeczeństwa jabłonowskiego z powodu uchwalenia nowej Konstytucji.

Po dziękczynnym nabożeństwie zebrano się na akademii, gdzie po okolicznościowych przemówieniach i okrzykach na cześć p. Prezydenta i Marszałka Piłsudskiego uchwalono wysłać na ręce p. Wojewody Kirtikl'sa, jako włodarza ziemi pomorskiej depeşe, w której miejscowe K. P. W. ślubuje usilnie pracować dla dobra i wielkości Państwa Polskiego.

Wieś pomorska również manifestuje

W dniu 28 bm. odbyło się okolicznościowe zebranie Koła BBWR i K. P. W. w Turznie.

Przemówienie wygłosił p. Woźniowa, podnosząc zasługi położone przez głównego referenta Konstytucji p. Cara, p. Marszałka Sejmu Świtalskiego, jakoteż tych wszystkich posłów z BBWR, którzy dla Ustawy Konstytucyjnej poświęcili trzechrletni okres pracy. Mówca wznosił okrzyk na cześć Wodza Narodu Piłsudskiego, przyjęty żywiołowo przez zebranych.

Następnie prezes Koła BBWR. p. Poltowski wygłosił referat o znaczeniu Konstytucji, uwpuklając zmiany, które staną się podstawą siły przy budowie „Mocarstwowej Polski”. Referat przerywany był kilkakrotnie oklaskami i okrzykami „Niech żyje”, z czego widać, że wieś pomorska bierze także udział w ogólnej radości z okazji uchwalenia nowej Konstytucji.

W Wielkim Welcu

Podobny przebieg miał obchód w Wielkim Welcu. Po odbytem zebraniu Koła BBWR. i Związku Strzeleckiego, odbyła się akademja w sali p. Spornej. Kierownik szkoły p. B. Paprocki wygłosił wnieosie przemówienie, zakończone niemiłkącymi okrzykami na cześć nowej ustawy ustrojowej.

Uroczysty obchód w Podgórzu

Ludność miasta przyjęła wiadomość o uchwaleniu Konstytucji z radosnym uczuciem, dając temu wyraz przez samorzutne dekorowanie domów flagami narodowymi.

W południe, dnia 27 stycznia przeszedł ulicami miasta z orkiestrą na czele pluton honorowy 31 pal., zatrzymując się przed ratuszem, gdzie zdany został przedstawicielom władz raport. W godzinach wieczornych przeszedł ulicami miasta capstrzyk przy udziale wojska, organizacji przysposobienia wojskowego i Ochotniczej Straży Pożarnej, zatrzymując się przed gmachem Zarządu miasta.

Z balkonu ratusza przemówił do zgromadzonych tłumów publiczności wiceburmistrz miasta p. nac. Szpica w te słowa:

„Obywatele! W dziejach odrodzonej Ojczyzny nastąpiła wielka i historycznie przełomowa chwila. Sejm Rzeczypospolitej uchwalil w godzinach wieczornych dnia wczorajszego nowe Prawo Narodowe i Państwowe — Konstytucję. Od tej pory Naród Polski, skończycwszy ostatecznie z partyjniactwem, kroczyć będzie milowemi krokami po szlaku mocarstwowym rozwoju Państwa, wytyczonym światłą myślą i czynem Wodza Narodu, Marszałka Józefa Piłsudskiego. Skierujmy w tym wielkim i historycznym momencie nasze patriotyczne uczucia w stronę twórców nowego Prawa Narodowego: Najjaśniejsza Rzeczypospolita, Pan Prezydent Ignacy Mościcki, Wódz Narodu Marszałek Józef Piłsudski i Konstytucja Stycznowa niech żyja!”

Odegraniem hymnu narodowego została manifestacja zakończona.

Zamordowanie premiera afgańskiego?

Według niepotwierdzonych dotychczas wiadomości z Kabulu, dokonano na premiera afgańskiego Haszim—Kana zamachu rewolwerowego. W wyniku zamachu premier odnieść miał lekką ranę. Zamachowcem, którym okazał się pewien Afgańczyk, popelnil samobójstwo.

2 dnia

„Stare pluskwy”

Gdy bezsilna wściekłość ogarnęła pp. „narodowców” po uchwaleniu przez Sejm nowej Konstytucji, gdy po kłatach gryzą palce, głośnie się niespokojnie, albo prowokując, aby jakoś osłonić własną kłeskę i kompromitację, — z ich własnych szeregów rozlega się coraz głośniejsze trzaskanie b i c z e m.

To „m ł o d z i” zaczynają przemawiać do „s t a r e y c h” polityków „narodowych” dobitnie, ostro, coraz ostrzej, nie bawiając się w dyplomację. Zbuntowani wychowankowie „narodowi” w jawnie już drukowanych broszurach rzucają w twarz tamtym dotkliwie i twarde jak kamień słowa.

Oto np. jeden z wychowanków „narodowych”, adwokat potniański p. Howorka, wydał obecnie broszurę p. t. „Walka o wielką Polskę”. Stwierdza w niej m. in. dosłownie, że „rewolucja majowa (1926 roku) ma w t e l k ą z a s ł u g ę i odwróciła ludzi od małych partykularnych interesów, wskazała im postać w i e l k i c g o W o d z a, kazała im myśleć o hasłach p a ń s t w o y c h”. Autor zaś nie ogranicza się bynajmniej do tego stwierdzenia, lecz przy tej okazji smaga beżlitośnie polityków endeckich, pisząc:

„Rboby politycznej nie należy zaczynać co pięć lat. Nie będą co pięć lat zbierały się komitety organizacyjne i reorganizacyjne, statutowe i ideowe, które zdecydują... o ponownym wejściu do Sejmu s t a r y c h p l u s k i e w”. Dosłownie.

Gorzej przydarzyć się nie mogło pp. politykom endeckim, zwłaszcza, że autor demaskuje „ich fałsz i oszczerstwa”, które tworzy się dla codziennego użytku, — dodając im jeszcze w „upominku” poniższe zdania:

„Musimy o d z y d z i ę własny obóz polityczny. Dopiero o d z y d z e n i e w l a s n e g o o b o z u daje moralne prawo do walki z zydostwem. Ten obóz, który mówi, że chce „walczyć z zydami i zó walczy z nimi”, a zarazem w swoich szeregach toleruje w y c h r z t ó w lub meżów wychrzczanie względnie p ó l z y d ó w, ten nie może mieć p r e t e n s j i do rozwiązania kwestji zydowskiej”.

Bicie w ręku „młodych” trzaskają w c a l e t e g o po karkach pp. przywódców „narodowych”. A co będzie dalej, gdy dziś jeden z „młodych” tak szpetnie przygadał tamtym od „starych pluskwów”?

Niedługi czas to pokaże...

Co ten tu robi?

Od kilku dni po ulicach i kawiarniach Torunia waleśa się charakterystyczna sylwetka starszego człowieka o rumianej twarzy, z siwą, w tył zaczesaną fryzurą i spiczastą brodką. Pon ten robi na pierwszy rzut oka wrażenie spokojnego emeryta lub dobrodusznego tenjera, napewno więc nie zwróciłby swoją osobą niczyjej uwagi, gdyby nie to, że w zakątkach kawiarni widuje się go konferującego na ucho w poufnej komitywie z przywódcami pewnej partji, która sobie stolicę Pomorza obrała za centralną siedzibę swych władz.

Ten szczegół pozwala nam ujawnić, k i m jest ów starszy osobnik. Jest nim L u d w i k K u l c z y c k i, wysłużony agent państw zaborczych, ten sam, któremu na jego własnych raportach udowodniono denuncjowanie polskich organizacji niepodległościowych wobec obcego wywiadu, i ten sam, któremu przed tygodniem w Sejmie cisnięto w twarz należne słowo: — s z p i c ę l.

Dziś ten pan jest „działaczem” wspomnianej partji politycznej i za pan-brat w zażyłej konfidencji spiskuje na ucho z jej przywódcami. Otoczony powszechną wzdargą na gruncie Warszawy, chroni się teraz na Pomorze, sądząc zapewne, że tutaj ludzie „mniej wiedzą” o jego obmierzłych „zasługach” względem zaborców. A panowie przywódcy partyjni — „jakby nigdy nic” — zapewne cieszą się, iż dla „rozwoju” ich działalności na Pomorze przybyła im jeszcze jedna „siła moralna”...

Lubicz

— Walne zebranie Z. S. Dnia 25 stycznia br. odbyło się w świetlicy strzeleckiej roczne walne zebranie Z. S. Po odczytaniu obszernych sprawozdań przez poszczególnych członków zarządu i uchwaleniu ustępującemu zarządowi absolutorium, przystąpiono do wyboru nowego zarządu, którego skład tworzą: prezes — Antoni Pociot, kierownik szkoły; zastępca prezesa — Teofil Zawadzki, naczelnik poczty; komendant Bronisław Lipigórski; skarbnik — Feliks Krauzewicz, nauczyciel; sekretarz — Stanisław Bąbliński, st. as. poczty. Zaznaczyć należy, że cały zarząd był wybrany przez akklamację i żywo oklaskiwany przez młodych junaków.

KRONIKA

czwartek
1
lutego

TORUN

Kalendarzyk rzym.-kat.

Sroda Piotra z Nolasko

Czwartek Ignacego b. m.

— Nocny dyżur aptek. Od dnia 25 bm. do 2 lutego dyżuruje w śródmieściu apteka Centralna, ul. Chelmińska, na Bydgoskiem Przedmieściu apteka Św. Anny, ul. Mickiewicza; na Mokrem apteka „Pod Łabędziem”, ul. Kościuszki.

REPERTUAR KIN.

MARS — Sprawca męczarny.
SWIATOWID — Brat diabła.
PALACE — 10% dla mnie.
LIRA — Karjera kelnerki.

TEATR NARODOWY W TORUNIU

Tel. kasy 900 dyr. Józef Korobis Sezon 1933/34

REPERTUAR

W środę, dnia 31. bm. o godz. 20-tej

Tania środa

Ostatni raz

„NA... Kochaj się... GO”

Rewja w 16 obrazach (2 częściach)

Ceny najniższe od 0.25 do 1.45 zł.

W czwartek, dnia 1 lutego br. o godz. 20-tej

Przedstawienie dla wojska

„DOM OTWARTY”

Komedja w 3 akt. M. Baluckiego

Abonamenty i passe-partout nieważne

W piątek, dnia 2 lutego o godz. 20-tej

Przedstawienie dla wojska

„JEJ TANCERZ”

Lekka komedja w 3 akt. Armande i Bouquet'a

Ceny niższe

W piątek, dnia 3 lutego br. o godz. 20-tej

premiera

„AUTOMAT HUMORU”

Rewja w 16 obrazach (2 częściach)

Informator dla przyszłych

w Toruniu

Polecamy restauracje i kawiarnie

Dwór Artusa, restauracja o najwykwintniejszej kuchni na Pomorzu. — Dancing.

Kantorowicz — Szeroka 18 — Bar i restauracja najlepsza i najtańsza.

Restauracja „Satyr”, Łazienna 13. Pierwszorzędna kuchnia — Dancing.

Siadalnia. Probiernia win — Grzeszkowiak daw. Dammana i Korde, St. Rynek 33.

Najlepsza okazja kupna:

B. Hosakowski, ul. Mostowa 28, tel. 45 — Najlepsza i najtańsza Herbata — Nasiona — Cobulki kwiatowe.

Najstarszy i Pierwszy Polski Zakład Optyczny Franciszek Seidler, Toruń. Optyk i bandażysta. Obok poczty. Staromiejski Rynek 16. Telefon 574. Dostawca dla Kac Chorych, kliniki ocznych i dla wojska.

Schwaagrüb — Radio, ul. Łazienna 17

Aparaty — części.

B. Wilamowski, Żeglarska 24. — Tanie — Bieliza — Galanteria — Trykotaż.

Biarowe przybory — papeteria — Fr. Więcek, Mostowa 38. Oprawa książek i obrazów.

Z miasta

— W rocznicę zgonu zasłużonego kapłana.

W pierwszą bolesną rocznicę przedwczesnej i niespodziewanej śmierci śp. ks. prob. parafji Najsw. M. P. Marjana Pączka, w sobotę, dnia 3 lutego br. odprawia się żałobne nabożeństwo za spójność jego duszy w kościele Najsw. Marji Panny o godz. 8.30. Uprasza się wiernych o liczny udział.

Proboszcz parafji Najsw. Marji Panny.

— Koło Pań przy Polskim Zborze Ewangelickim w Toruniu urządza, w sali Hotelu Polonja pl. Teatralny, dnia 1 lutego br. o godz. 19 herbatkę towarzyską, uroczoną różnymi atrakcjami. Wejście bezpłatne. Strój dowolny. Bufet własny. Współwyznawców i sympatyków serdecznie zaprasza Zarząd Kola Pań. (9524)

— Kino Szkolne wyświetla w kinie „Światowid” komiczny film z Filipem i Flapem „Brat diabła”. W środę 31 stycznia dla szkół męskich, w czwartek 1 lutego dla szkół żeńskich. Początek przedstawień o godz. 14.30. (9552)

— Dancing Polskiego Czerwonego Krzyża odbędzie się w niedzielę dnia 4 lutego o godz. 21 „Pod Orłem”. Dochód przeznaczony na świadczenie dla najbardziej potrzebujących. (9555)

— Wielki bal kostiumowo-bibułkowy dla dzieci. Dnia 4 lutego br. z okazji święta Rodziny Wojskowej odbędzie się w Kasynie Górnym, o godz. 3 popołudniu dziecienny balik kostiumowo-bibułkowy. Program zabawy b. urozmaicony. Jednym z punktów programu będą popisy dzieci z przedszkola. Strój dla dzieci dowolny, kostjmy nie są obowiązkowe. Smaczny bufet dla dzieci na miejscu, wstęp bezpłatny.

— Młodociany uciekinier. W dniu 25 bm. wzięci z domu rodzicielskiego 17 letni Henryk

Wolna trybuna

Wnętrze Dworu Artusa w nowej szacie

Bez rozpisania konkursu, bez odpowiedniego kierownictwa artystycznego i projektów robót, wykonano odnowienie wnętrza Dworu Artusa.

Nie wartoby właściwie zajmować się budynkiem, który raczej szpeci Rynek Staromiejski, a z którego — jak i z budynku poczty — pokipiwiają sobie nawet zwiędzający Toruń Niemcy.

Ale są powody, dla których budynek ten należało, przy restauracji wnętrza, potraktować poważniej i te skłaniają nas do poruszenia tej sprawy publicznie.

Po pierwsze, jest to jedyny budynek mający cechy reprezentacyjne i takąż salę nadającą się do zjazdów i przyjęć urzędowych przez miasto. Po drugie, sala ta jest w mieście jedyną większą o dobrej akustyce.

Tymczasem co zrobiono?

Przedsięwzięcie, przed wejściem na schody główne, zostawiono w stanie odrapanym i osmolonym, jak był.

Klatkę schodową wprowadzono pomalowano na jasno, ale nie wiele to się przy-

czyniło do jej rozjaśnienia, gdyż pozostawiono ciemne, brzydkie witraże, które należało przy tej okazji zastąpić szkłem rozpraszającym światło.

Olbrzymią ramę lustra na schodach polakierowano na kolor niesharmonizowany z tłem.

Hall przed dużą salą na piętrze, brzydki i zaniedbany od lat, pozostał nietknięty i zachowano nawet poprute kanapy skórzane.

A co zrobiono w sali głównej?

Już na pierwszy rzut oka, robi „odnowiona” sala fatalne wrażenie. Zwłaszcza niebieskie słupy ze złoceniami głowicami i podstawami dają efekt banalny i tani; to samo fioletowa w kolorze, lakierowana boazerja i przebielony strop sali.

Te liche złocenia metalem (nie złotem) miały ratować nieudalność całego przedsięwzięcia i naśladować przepych, a w gruncie rzeczy rażą, bo kolor złoty nie wiąże się tu z niczym i nie powinien mieć zastosowania. Nie trzeba też dodawać, że w krótkim cza-

Z niwy śpiewaczej

Walne zebranie Tow. Śpiewu „Lutnia”

Dnia 25 bm. w sali książęcej „Dworu Artusa” odbyło się roczne walne zebranie Tow. Śpiewu „Lutnia”. Przy zapelnionej sali zebranie zajął prezes p. Bieszczynski, poczem, po formalnościach wstępnych Towarzystwo nadało członkostwo honorowe pp.: Janowi Buchniewiczowi, Feliksowi Bobowskiemu, prof. Pięcie oraz Antoniemu Szwabie i Franciszkowi Guzikemu.

Przewodniczącym zebrania wybrano jednogłośnie prezesa honorowego p. Ludwika Makowskiego.

W dalszym ciągu obrad przystąpiono do sprawozdania zarządu za rok 1933. Między innymi sekretarz wspominał o jubileuszowej uroczystości 30-lecia istnienia Towarzystwa, dalej o sukcesach, jakie chór „Lutnia” odniósł w czasie Zielonych Świąt na Zjeździe zespołów śpiewaczych w Toruniu, uzyskując I-sze miejsce na Pomorzu oraz II. miejsce w Polsce na ogólnej liczbie 57-miu chórów. Oprócz tego w czasie Zjazdu kilku członków „Lutnia” zostało odznaczonych państwową odznaką śpiewacza.

Z kolei zabrał głos p. prezes Bieszczynski, omawiając całokształt rocznej działalności zarządu,

stwierdził, że rok ubiegły zapisał się złotymi zgłoskami w działalności Towarzystwa. Zastępcę należy przypisać współpracę całego zarządu a zwłaszcza dyrygenta p. Rutkowskiego, który zaledwie po 3-miesięcznym okresie czasu potrafił wyszkolić sobie chór i doprowadzić go do poziomu czołowych zespołów śpiewaczych w Polsce.

W imieniu Komisji Rewizyjnej zabrał następnie głos p. Ossowski, stwierdzając zgodność sprawozdania zarządu z faktycznym stanem rzeczy, wobec czego wniosł o udzielenie ustępującemu zarządowi absolutorjum, co też zebrani jednomyślnie uchwaliли.

Po 10-ciu minutowej przerwie przystąpiono do wyboru nowego zarządu, który ukonstytuował się w następującym składzie: prezesem został ponownie p. Bieszczynski, wiceprezesem — p. Grzeszkowiak, sekretarzem — p. Kazimierz Makowski, skarbnikiem p. Modrakowski, czynności bibliotekarza objął p. Szulc, jego zastępcy — p. Dybowski, na ławnika powołano p. Dysarza, do Komisji Rewizyjnej weszli pp.: Piątek i Zalewski.

Jagielski, który przypuszczalnie ma przebywać w Nowym Sączu u jednego z tamt. gospodarzy. Na skutek doniesienia ze strony rodziców, w sprawie tej interwenjuje policja.

— Znalazienie portfela z dokumentami. — W komisariacie I. P. P. p. Ignacy Beim złożył portfel, zawierający różne dokumenty na nazwisko Pawła Nowickiego. Portfel przesłano do Magistratu do biura znalezionych rzeczy.

Podziękowanie

Gwiazdka dla biednych parafji Chrystusa Króla w Toruniu-Mokrem odbyła się w sobotę, dnia 23 grudnia o godz. 9 rano w Ognisku Młodzieży Katolickiej na Mokrem. O wyznaczonej godzinie zebrało się przed Ogniskiem ponad 1000 osób, w tym 154 z Wrzósów, których uznano za najbardziej potrzebujących pomocy. Z powodu szczupłości lokalu, nie mogącego pomieścić tak wielkiej ilości uczestników, rozdanie gwiazdki odbyło się partjami po 20 osób, z których każda otrzymała paczkę zawierającą: 1 chleb, 1 strudel, pół f. mięsa lub kielbasy, 1 kaw. mydła, 1 f. kaszy, 2 p. kawy słodowej, pół f. fasoli lub makaronu, pierunki, odpowiednią ilość ciepłej odzieży i kartkę na drzewo.

Ogółem rozdano: 1100 strucl, 1030 chlebów, 5 ctr. kaszy, 5 ctr. mięsa, 1 ctr. kielbasy, pół cer. fasoli, makaron, 5 skrzyń kawy, 100 paczek kawy słodowej, 1000 kaw. mydła, pierunki, 250 mtr. borchanu, 130 płaszczy, 160 sukien, 50 p. drewniaków, 48 p. reform, 18 koszul, 45 p. obuwiu, 7 tuzinów pończoch i 1 pierzynę.

W związku z tem Stowarzyszenie Pań Miłos. św. Wincentego a Paulo składa najserdeczniejsze podziękowanie Województwu, Starostwu Krajowemu, Bractwu św. Trójcy, Bractwu Matki, Władzom Wojskowym, Bankom, Związkom, Stowarzyszeniom i wszystkim niewymienionym ofiarodawcom, którzy przyczynili się do złączenia szczególnie na Mokrem uwydatniającej się nędzy.

W imieniu zaś działwy naszej składamy najserdeczniejsze podziękowanie Redakcji „Dnia Pomorskiego”, Czerwonemu Krzyżowi, Klubowi

Obywatelskiemu za hojną gwiazdkę, którą obdarowano biedne dzieci z parafji Chrystusa Króla na Mokrem.

Stow. Pań Miłosierdzia Sw. Wincentego a Paulo parafji Chrystusa Króla w Toruniu-Mokrem.

Na białym czworoboku

„Lira” — „Karjera kelnerki”

Biedna Konstancja Benett w roli gwiazdy z Hollywood! Tak jej dokuca prasa! Tak ją bezustanku docęca dziennikarze, dziennikarki i fotografowie żądni sensacji, tak plotkują i piszą wciąż o jej pozycji małżeńskim, że wreszcie burza cały gmach jej szczęścia i wogóle winni są wszystkim tragedjom, które ją spotykają! Sens moralny tego filmu: nie zadowol się z prasą! Ploteczki z zakulisowego życia w Hollywood bardzo barwne i zajmujące, film lekki, żywy, karnawałowy. W nadprogramie śliczny polski dodatek ku chwale PKO. (zm)

„Palace” — „10 proc. dla mnie”

Dyrekcji kino-teatru „Palace” należą się słowa uznania za wznawianie szeregu bardzo dobrych filmów, jak np. „Moskwa bez maski”, „10% dla mnie” i zapowiedziane: „Mumja” oraz „Zemsta Tonga”. Wyświetlana obecnie polska operetka filmowa „10% dla mnie” należy do najcieńszych twórców kinematografii krajowej, to też powtórne obejrzenie jej będzie dla każdego wielką przyjemnością. Sz.

KINO LIRA KINO

Strumykowa 3

Rewelacyjna premiera najwspanialszego wzruszającego filmu życiowego z uroczą i pełną czaru platynową blondynką, wytworną piękną CONSTANCE BENNET

KARJERA KELNERKI

Mężczyźni ją kochają... Kobiety jej zazdroszczą... Miłość w świecie, którym rządzą zmysły i pieniądze Okrucieństwo brukowej prasy zamknęło jej drogę do szczęścia i sławy

DOSKONAŁY NADPROGRAM.

Początek o g. 5. 7 i 9. W niedzielę o g. 3. 5. 7 i 9.

się zczernieje.

Według najprostszych zasad dekoracji wnętrz, chcąc salę tę odnowić, należało uwolnić ją od nadmiaru ozdób, ale niemniej tam, gdzie tego nie można było uczynić — jak na stropie — należało kilku kolorami plastykę podkreślić; dalej, na tle nieco ciemniejszych od stropu ścian, należało pilastry (tu niby słupy) dać jasne, aby się ze stropem wiązały, a na koniec boazerję traktować znów nieco ciemniej od ścian. Użyte w ten sposób stopniowanie kolorów od jasnego stropu, poprzez ściany ciemniejsze, aż ku dołowi t. j. ku jeszcze ciemniejszej boazerji, podkreślałoby wysokość sali i jej monumentalność.

Terazniejsza, ciemno-fioletowo pomalowana boazerja — tę wysokość obniża.

W sali t. zw. „białej” obmyto malowidła u stropu, a ścianom nadano cukierkowe kolory i przypięto niedobre stylowo lampy ścienne. Szkoda też, że pozostawiono tu odrapane lustra — chronione przez czerni rurami żelaznymi — i nie przesłonięto w oknach od podwórza zbyt przezroczystych witraży, przez które przegładają cęgly nieciekawego dziedzińca.

Przeróżającym pomysłem dekoracyjnym jest mała salka trzecia, w której ozdoby plafonu usunięto, a całą pomalowano w przedziwne kolory i wylatano liche stare witraże.

O ile wszystkie sale mają pewne cechy wspólne z charakterem budynku, o tyle ta sala zielona — malowaniem, kustrami i niewiązującą się z całością lampami na stropie rażąco od całości odskakuje.

W sali czwartej pomalowano ściany kolorem czerwonym, „pompejańskim”, rażąco kłócącym się z brunatną boazerją z drzewa naturalnego (jedyną ocalałą od lakierowania) i również niesharmonizowanym w kolorach stropem. Brzydkie jaskrawe okna kolorowe stały.

O całości robót restauracyjnych można powiedzieć, że jest to znów jeszcze jedna więcej nieudana, a kosztowna próba na rachunek miasta.

Nieudana, bo wykonana bez przygotowanych i przemysłanych projektów i bez odpowiedniego kierownictwa artystycznego, które nie potrzebowałoby dopiero w ostatniej chwili robić eksperymentów próbnych na ścianach.

Z łalem musimy stwierdzić, że nie pierwszy to raz przy pracach, wymagających fachowego kierownictwa artystycznego, czynnik odpowiedzialny nie zwrócił się do Konfraterni Artystów, jako zrzeszenia, mającego w swem gronie artystów-malarzy i rzeźbiarzy, którzy chętnie ofiarowaliby swoje usługi — nawet bezinteresownie — w wypadku, gdyby miasto nie miało do rozporządzenia na ten cel odpowiednich środków.

Stwierdzamy to wszystkim w głębokim przekonaniu, że obracając się nawet w ramach wydanej kwoty na odnowienie, można było wnętrzu Dworu Artusa nadać szatę o walorach naprawdę artystycznych i kulturalnych, których nie trzeba by było potem wstydić.

Poruszamy tę sprawę w tej nadziei także, że może nowa Rada Miejska stworzy — na wzór innych miast — Komisję artystyczną, która czuwałaby nad tem, aby fakt taki, jak poruszony przez nas obecnie, nie mógł wydarzyć się w przyszłości.

Konfraternia Artystów w Toruniu.

„Wybielarze” 5-groszówek Rmutne skutki naiwnego procedury fałszerzkiego

Dwaj młodzi bezrobotni Stanisław Kozłowski, lat 20 i Józef Janowski, lat 18, będąc bez pracy, w jakiś sposób za pomocą specjalnego płynu poblelili 5-groszówki i usiłowali puścić je w obieg jako 20-groszówki.

Ponieważ przy tej okazji popełnili kradzież, Sąd Okręgowy w Toruniu zasądził obu obciążonych młodzieńców na 3 lata i jeden miesiąc więzienia każdego bez zawieszenia.

O czym powinien pamiętać cały towarzyski Toruń?

że największą atrakcją karnawału będzie Bal Maskowy „Challenge”

w dniu 1-go lutego w salach „DWORU ARTUSA”.

Obrady ogrodnictwa pomorskiego

Zjazd delegatów Pom. Zw. Wł. Zakł. Ogrodn. w Toruniu

Dnia 27 bm. odbył się zjazd delegatów Pomorskiego Związku Właścicieli Zakładów Ogrodniczych. O godz. 16-tej zgodnie z programem Zjazd rozpoczął swe roczne walne obrady.

Zagait je prezes Toruńskiego Tow. Wł. Zakł. Ogrodn. p. Celmer, witaając przedstawiciela Pomorskiej Leży Rolniczej p. dyrektora Dykiera, oraz przybyłych gości.

Następnie wybrano p. dyr. Dykiera na przewodniczącego zebrania, a p. Szydłowskiego na protokółanta, poczem p. Lewandowski odczytał protokół z poprzedniego walnego zebrania, który zebrani przyjęli.

Dalej p. Lewandowski przedstawił sprawozdanie z działalności zarządu za rok ubiegły.

Pomimo licznych trudności urzędowo niemal o własnych siłach Toruńską Wystawę Ogrodniczą. Niestety nie dała ona spodziewanych wyników, a to przede wszystkim z powodu bardzo małej frekwencji publiczności.

Wielkim sukcesem Związku było uzyskanie jednego mandatu do Pomorskiej Leży Rolniczej dzięki czemu Związek mógł się podjąć intensywnej obrony swych najżywniejszych interesów. Utrzymywano też stały kontakt ze swą twierdzą władzą, jaką jest Związek Polskich Zrzeszeń Ogrodniczych w Warszawie.

W połowie grudnia ub. roku ustąpili ze stanowisk członków zarządu Pom. Związku pp. prezes Br. Hozakowski i wiceprezes Hentschel. Kierownictwo organizacji objął zastępczo aż do zwolnienia walnego zebrania p. prezes Celmer.

Powyższe roczne sprawozdanie zarządu zebrani aprobowali. Z kolei skarbnik p. Guderjan przedłożył swe sprawozdanie kasowe, z którego wynika, że obecny stan kasy wyraża się liczbą 325,30 zł.

P. Celmer w imieniu komisji rewizyjnej stwierdza wzorowe prowadzenie kasy, poczem stawia wniosek o udzielenie zarządowi absolutorjum, który też jednogłośnie uchwalono. Uchwalono również wniosek p. Schroedtera, w myśl którego udzielono sekretarzowi p. Lewandowskiemu jednorazową gratyfikację w wysokości 100 zł. za jego pełną i owocną działalność dla Związku.

Następnie p. Lewandowski, jako członek komisji kontyngentowej odaje sprawę z prac, które dokonano w dziedzinie przydziału dla Pomorza kontyngentu wywozowego i przywozowego roślin i cebulek roślinnych.

Dalej odczytano pod adresem nowego zarządu dezyderaty, w których poprzedni zarząd zalecając się przedewszystkiem zagadnieniem patentów handlowych i świadectw przemysłowych, gdyż obecny stan rzeczy, zwalniający ogrodników zamlejskich od wykupywania świadectw i patentów krzydzi ogrodników miejskich. Ustępujący zarząd zwraca też uwagę na kwestię konkurencji Szkółek i Ogrodnictwa państwa.

Golub

— Przed premierą operetki „Studenteria”. Oczekiwana z niecierpliwością i żywym zainteresowaniem premiera operetki Wł. Turowskiego p. t. „Studenteria” ukaże się na scenie Domu Miejskiego już w najbliższy piątek, dnia 2 lutego i w niedzielę, dnia 4 lutego b.c., w całym blasku swych pięknych melodii, arcywesołej i dowcipnej treści. Całość urozmaici swymi występami balet ewoluacji tanecznej. Będzie to dla publiczności rzadką atrakcją, widzenie tak miłej i pełnej młodzieńczego humoru 3-aktowej operetki, która w barwny i nieprzesadny sposób charakteryzuje życie studenckie, jak zwykle: pełne romantyki, a zarazem trosk życia codziennego.

Komitet Kola Miłośników Sceny dołoży wszelkich starań, aby wieczór ten był prawdziwą ucztą duchową dla publiczności. Kierownictwo Muzyczne, reżyserja oraz dekoracje techniczne spoczywają w wytrawnych rękach.

Premiera budzi powszechnie zainteresowanie; bilety są już w rozsprzedaży.

Humor

— Matematyka, moi panowie, jest najciekawszą gałęzią wiedzy i pozwala na najdziwniejsze kombinacje. Jeśli uwzględnić np. cyfrę, jaką wyobraża rok, w którym się urodziłem, i podzielę ją przez numer mojego telefonu pozostanie od rezultatu wiek mojej żony, otrzymam w wyniku ostatecznym numer mojego kolnierzyka.

stwowych, komunalnych i samorządowych oraz na sprawę pozyskania dla Związku możliwe jak najszerszych warunków właścicieli zakładów ogrodniczych.

W wyborach do władz Związku weszli do zarządu pp.: prezes — dyr. Dykier, wiceprezisi — Zieleziński i Lewandowski, skarbnik — Kozlikowski, sekretarz — Szydłowski i członkowie

zarządu — Tomaszewski i Borsiaci. Do komisji rewizyjnej wybrano pp. Guderjana, Kłosieńskiego i Celmera. Delegatami na walne zebranie Związku Polskich Zrzeszeń Ogrodniczych zostali pp. dyr. Dykier i Lewandowski.

Obrady zakończył p. dyr. Dykier krótkim przemówieniem o doniosłym znaczeniu uchwalenia nowej Konstytucji Polskiej.

Tworzenie ochotniczych oddziałów pracy z bezrobotnych młodszych roczników

W dniu wczorajszym odbyła się pod przewodnictwem p. Wojewody Pomorskiego Kirtiklisa, konferencja z udziałem p. posłanki Prausowej, oraz naczelników zainteresowanych wydziałów Urzędu Wojewódzkiego. Przedmiotem konferencji była sprawa zorganizowania ochotniczych oddziałów robotniczych, składających się z bezrobotnych młodszych roczników.

Oddziały te będą zatrudnione przy regulacji Wisły, innych rzek oraz wybrzeża morskiego. Prace oddziałów mają się rozpocząć w dniu 1 kwietnia r. b. Obecnie przystępuje się do organizacji jednego oddziału składającego się z 1000 ludzi.

W 15-tą rocznicę najazdu Rossbacha na Chełmżę

Dzień 28 stycznia jest dla miasta Chełmży historycznym dniem, który świadczy bardzo chlubnie o gorącym patriotyzmie obywateli grodu chełmińskiego, którzy pomimo długoletniej niewoli i germanizacji ze strony zaborcy czuli się ciałem i duszą Polakami i byli gotowi w każdej chwili położyć swe życie w ofierze swej ukochanej Ojczyzny.

W dniu 28 stycznia 1934 r. bowiem mija 15 lat, kiedy do miasta wtargnął po krótkim ostrzeliwaniu i zacętej walce z mieszkańcami oddział wojskowy niemiecki t. zw. „Grenzschutz”, pod komendą osławionego porucznika Rossbacha, który objął władzę w mieście, rozwiązał radę żołniersko-robotniczą, zaprowadził stan obłężenia i rozpoczął szkanować spokojnych mieszkańców Polaków.

Wrócenie oddziału „Grenzschutzu” do miasta nie odbyło się bez krwawych ofiar. Zabiłi zostali: szofer Stanisław Szczypiorski, murarz Franciszek Rosiński, robotnik Jan Kiełba-

siewicz, służąca Weronika Żurawska, 8-letni uczeń Alfons Wiliński i 11-letni uczeń Kazimierz Lewandowski, a wskutek otrzymanych ran zmarł 10 dni później kupiec Edward Zieleziński.

Rzekomo dla utrzymania spokoju i ładu w mieście Rossbach przystąpił do aresztowania spokojnych obywateli-działaczy, których jako zakładników w dniu 28 stycznia 1919 r. wywiózł do więzienia śledczego w Grudziądzu. Zakładnikami tymi byli: Bronisław Kurzętkowski, obecny burmistrz miasta Chełmży, Franciszek Górski, lekarz-weterynarz, Tymoteusz Cymbrowski, rektor szkoły, s. p. Teofil Rochon, kupiec, s. p. Stanisław Strzelecki, kupiec, Maksymilian Grabowski, kupiec, s. p. Leonard Goga, kupiec i kapitan W. P., Józef Janiszewski, mistrz malarski i s. p. Walenty Bilski, mistrz rzeźnicki. Więzionych zakładników zaborca wypuścił na wolność w końcu m. lutego 1919 r.

Zjazd delegatów Z.Z.Z. pow. lubawskiego i brodnickiego w Brodnicy

Dnia 28 bm. odbył się w sali „Strzelnicy” Zjazd 500 delegatów Z. Z. Z. reprezentujących 153 wioski powiatu brodnickiego i lubawskiego.

Wielka ilość przybyłych świadczy o całkowitem uświadomieniu społecznym robotników rolnych i o zerwaniu przez nich wszelkich stosunków z organizacjami NPR. i PPS.

Referaty wygłosili sekr. okr. Rady Zw. Zaw. ob. Jan Grąbczewski i Stanisław Cicherski — pierwszy poruszając sprawy ściśle związane z ZZZ., następny sprawy polityczno-ekonomiczne. Wywody referentów zebrani przyjęli z wielkim zainteresowaniem, przyczem jednogłośnie orzekli się za współpracą z ZZZ.

W wolnych wnioskach miejscowi delegaci z uznaniem wyrazili się o przychylnym wobec nich stanowisku władz. Uchwalono wysłać p. Woje-

wodzie Pomorskiemu Kirtiklisowi telegram hołdowniczy za jego gorliwą opiekę nad masami pracującymi i donieść mu, jako przedstawicielowi Rządu na Pomorzu o wielkiej radości robotników rolnych z powodu uchwalenia nowej Konstytucji.

Podkreślić należy samorzutne okrzyki robotników na cześć Rządu i Marszałka Piłsudskiego, które świadczą o szczerem przywiązaniu polskiego robotnika do Wodza i Rządu.

Po krótkiej przerwie przystąpiono do wyboru Zarządu ZZZ. robotników rolnych i leśnych, w skład którego weszli jako prezes i zarazem sekretarz ob. Piotr Wójtyra, mężami zaufania zostali ob. Węgrzynowski, Jan Malkiewicz i Bernard Bednarski.

Po wyczerpanym porządku obrad zamknięto zebranie hasłem „Cześć pracy”.

Dziś wyrok w sprawie „Atlantycu”

Dzisiaj o godzinie 11 Sąd Okręgowy w Gdyni ogłosi wyrok w głośnej sprawie „Atlantycu”, która w przeciągu 7-tu tygodni ciągnęła się przed Sądem w Gdyni.

Zainteresowanie wyrokiem jest olbrzymie.

Programy radiowe

CZWARTEK, DNIA 1 LUTEGO 1934 R.

Radjostacja Warszawska.

7,20 Muzyka poranna (płyty). 7,35 Dz. poranny. 7,40 C. d. muzyki porannej z płyt. 7,55 Chwilka gospodarstwa domowego. 12,05 Muzyka ludowa (płyty). 12,35—14,00 XIII-ty koncert szkolny z Filh. Warsz. Wyk.: Orkiestra filh. pod dyr. J. Ozimieńskiego, E. Szabrańska (śpiew) i Zb. Drzewiecki (fort.) Akompaniują prof. L. Urstein. W programie utwory: J. Haydna, L. van Beethovena, A. Scarlattiego, G. Paisiello, Moniuszki, Żeleńskiego, Niewiadomskiego, Różyckiego, Rybickiego, Jotyski i Lewandowskiego. Słowo wstępne wygłosi p. Stef. Natanson. 14,00—14,05 Dz. południowy. 15,25 Wiad. o ekspozycji polekim. 15,30 Wiadomości gospodarcze. 15,40 Koncert ork. jazzowej pod dyr. Br. Szulca. 16,40 Odczyt p. t. „Odpowiedzialność honorowa kobiet”, wygłosi p. A. Minkowska. 16,55 Recital śpiewaczy ze Lwowa. 17,20

Koncert kameralny. Wyk.: Velta Vait (fort.) i Artur Madrevitch (skrzypce). 17,50 Nowiny rolnicze. 18,00 Odczyt p. t. „Program robot z Funduszu Pracy na rok 1934” — wygłosi dr. Madeyski, Nacz. Dyr. Funduszu Pracy. 18,20 Słuchowisko. 19,25 Przemówienie p. Prezesa Akademii Literatury Wacława Sieroszewskiego ku czci P. Prezydenta Rzeczypospolitej. 19,43 Wiadomości sportowe. 20,00 „Myśli wybrane”. 20,02 Koncert wieczorny w wyk. Ork. Symf. P. R. pod dyr. J. Ozimieńskiego (tenor). Przy fort. prof. L. Urstein. 21,00 „Skrzynka pocztowa techniczna” — omówi p. W. Frenkiel. 21,15 D. c. koncertu. 22,00 Muzyka ludowa z płyt. 23,05 do 24,00 Muzyka taneczna.

Najciekawsze audycje innych radjostacji krajowych.

16,55 Lwów. Recital śpiewaczy Edmunda Pióńskiego. 18,20 Kraków. Słuchowisko „Wierna rzeka” — sceny dramatyczne wg powieści Stefana Żeromskiego w wyk. artystów Teatru im. Słowackiego.

Najciekawsze audycje radjostacji zagranicznych.

18,45 Bukareszt. Tr. z Opery. 19,25 Wiedeń. Koncert symfoniczny. 20,55 Hilversum. Koncert symfoniczny. 21,00 Paryż (Radio Paris). „Określ widmo”, opera Wagnera. 21,30 Strasburg. Festiwal muzyki Mozarta. 22,45 Praga. Koncert pośw. muzyce Smetany.

Gdańskie Towarzystwo „Badania Polski”

Ostatnio założono w Gdańsku „Gdańskie Towarzystwo Badania Polski”, na którego czołwie stanął prezydent Senatu dr. Rauschnig.

Celem nowego stowarzyszenia jest przeprowadzenie badań, zagadnień historycznych, kulturalnych i gospodarczych Polski. Poza to nowe stowarzyszenie zamierza wszcząć kroki o ogólną wymianę myśli między Polską a Gdańskiem w dziedzinie narodowościowej.

Giełdy

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowo-Towarowej w Bydgoszczy

Warunki: Handel hurtowy, parytet Bydgoszcz, ładunki wagonowe, dostawa bieżąca, za 100 kg. Notowania odbywają się we wszystkie dni powszednie.

Standarty:

Pszenvca 748 g/l (127,1 f. h.)	
Zyto 704 g/l (119,7 f. h.)	
Owies 479 g/l (80 f. h.)	
Jęczmień przemysłowy 678 g/l (114,1 f. h.)	
Jęczmień pastewny 643 g/l (108,9 f. h.)	
Zyto	14,50—14,75
usposobienie: spokojne	
Pszenvca	18,00—18,50
usposobienie: spokojne	
Jęczmień browarowy	14,50—15,50
Jęczmień przem.	13,50—13,75
Owies	11,75—12,25
Mąka żytnia 65 proc. wł. worka	21,50—22,50
usposobienie: spokojne	
Mąka pszena 65 proc. wł. worka	30,50—32,00
usposobienie: spokojne	
Otręby żytnie	9,75—10,50
Otręby pszenne	10,25—10,75
Otręby pszenne grube	11,25—11,75
Rzepak	40,00—42,00
Rzepak zimowy	42,00—44,00
Peluszka	13,00—14,00
Groch Victoria	23,00—25,50
Groch Folgera	20,00—22,00
Koniczyna żółta, odłuszczone	90,00—100,00
Ziemniaki jadalne	
Makuch lniany	19,00—20,00
Makuch rzepakowy	15,50—16,50
Makuch słonecznikowy	18,50—19,50
Mak niebieski	48,00—52,00
Gończyca	32,00—34,00
Siemię lniane	40,00—44,00
Wyka	13,00—14,00

Ogólne usposobienie: spokojne. Transakcje na odmiennych warunkach: 611 ton w tem 215 ton żyta, 150 ton pszenicy, 82 ton jęczm. brow., 65 ton jęczm. przem., 37 ton owsa, 12 ton maki żytniej, 20 ton maki pszennej, 11 ton otrąb pszennych, 10 ton peluszeki.

Ogólny obrót 786,2 ton. Bydgoszcz, dnia 30. I. 1934 r.

Warszawskie notowania walutowe

z dnia 30. I. 1934 r.

DEWIZY.

Belgia	123,65—123,96
Bukareszt	
Gdańsk	172,82—173,25
Holandja	356,50—357,40
Kopenhaga	
Londyn	27,80—27,94
Nowy Jork	5,50 ¹ / ₂ —5,30 ¹ / ₂
Nowy Jork teleg.	5,52 ¹ / ₂ —5,55 ¹ / ₂
Olo	
Faryż	34,90—34,99
Praga	26,25—26,31
Sztokholm	143,50—144,70
Szwajcaria	172,06—172,49
Włochy	46,66—46,78
Berlin (w obrotach nieofic.)	210,40

Sprawozdanie z handlu zbożem i nasion

B. HOZAKOWSKI, TORUŃ

Płacono: w dniach ostatnich za 100 kg. franko stacja załadowania.

Toruń, dnia 29. I. 1933 r.

Nasiona.

Za. koniczynę ezerwoną	155—196
„ koniczynę białą średnią nieczysz.	80—90
„ koniczynę białą nowy sprzęt.	100—125
„ koniczynę szwedzką	110—135
„ koniczynę żółtą	95—100
„ koniczynę żółtą w łuskach	40—45
„ inkarnatkę	80—100
„ przelat	100—120
„ rajgras krajowy	44—50
„ tymotkę	25—30
„ seradęł	11—13
„ wykę łatową	12—14
„ wieżkę zimową	25—32
„ peluszkę	12,50—13
„ groch Wiktorja	22—25
„ groch polny	18—20
„ groch zielony	23—25
„ bobik	16—18
„ gorczycę	32—35
„ rzepak	39—44
„ rzepik	45—48
„ łubin niebieski	7—8
„ łubin żółty	8—9
„ siemię lniane	38—42
„ konopie	35—40
„ mak niebieski nowy sprzęt	52—60
„ mak biały	70—75
„ tatarkę	18—20
„ proso	10—18

Nowa Konstytucja silnym oddźwiękiem odbiła się w społeczeństwie pomorskiem

Depesze do Pana Wojewody Pomorskiego

„Z okazji przeprowadzenia zmiany Konstytucji Rzeczypospolitej spieszymy złożyć Ci Dostojny Włodarz Ziemi Pomorskiej wyrazy najgłębszego hołdu i przywiązania”.

Koła BBWR Golub i Zielony Dwór, pow. Kartuski.

„W imieniu sfer handlowych w Gdyni wyrażamy głęboką radość z powodu uchwalenia zmiany Konstytucji. Równocześnie w imieniu tych sfer gospodarczych oświadczamy, że stoimy wiernie przy sztandarze Marszałka Piłsudskiego jak również na stanowisku lojalnej ścisłej i czynnej współpracy z Jego Rządem”.

Za Radę Zrzeszeń Gospodarczych miasta Gdyni i za Stowarzyszenia Kupców Samodzielnych (—) Dr. Smoleń.

„Zgromadzeni na rynku grudziądzkim w karnych szeregach armii rezerwowej obywatele miasta dają wyraz swej radości, że dzieło zapoczątkowane przez Pana Marszałka znalazło piękne urzeczywistnienie w ostatniej Konstytucyjnej uchwale sejmowej. Pragniemy wszyscy, aby Państwo nasze znalazło w Nowej Konstytucji fundament siły i jedności i zapewniamy Cię Panie Wojewodo o naszym niezłomnym wytrwaniu dla dobra Państwa”.

Komitet Organizacji Obrony Państwa. General brygady w st. spocz. Włodzimierz Rachmistrak, inspektor główny Organizacji Obrony Pomorza na terenie DOK VIII — Józef Kustron, pułkownik komendant garnizonu i wz. dowódca 16 dywizji piechoty Stanisław Janusz, major komendant obwodowy PW 64 pp. — Stefan Kossior, prezes Grodzkiego Zarządu Związku Strzeleckiego na miasto Grudziądz — Stanisław Kucharski, major w st. spocz. prezes Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny — Antoni Jacuński, prezes Związku Legionistów — Janusz Wielowiejski, prezes Zw. Oficerów Rezerwy Kolo Grudziądz — Seweryn Wachowiak, prezes Związku Rezerwistów na miasto i powiat Grudziądz.

„Powiatowy Zjazd Rezerwistów obradujący w dniu dzisiejszym w Sepólnie oraz licznie zebrane rodziny członków towarzystw Powstańców i Wojaków D. O. K. VIII i Związku Rezerwistów meldują posłuszenie założenie Rodziny Rezerwistów, która skupiać będzie wszystkich członków uznających za konieczne szerzyć ideologię państwową, budzić życie towarzyskie i kulturalne wśród swoich kolegów i nieść pomoc materialną i moralną tym, którzy tej pomocy potrzebują”.

Stojąc pod wrażeniem w dniu 26 bm. przez Sejm Rzeczypospolitej uchwalonej Konstytucji zasylamy przez Twoje ręce, Panie Wojewodo, wyrazy Czcii i Hołdu dla sterników nawy państwowej w osobach Pana Prezydenta Rzeczypospolitej oraz Pana Marszałka Józefa Piłsudskiego i ślubujemy, że stale i szczerze popierać będziemy wysiłki Rządu około naprawy ustroju i stosunków w naszej Ojczyźnie i zje-

dnoczenia wszystkich ludzi dobrej woli przy pracach dla Państwa”.

Członkowie Towarzystwa Powstańców i Wojaków D. O. K. VIII i Związku Rezerwistów oraz ich rodziny.

„Zebrani na walnym zgromadzeniu Legionistów Oddziału Gdańsk i Tezew sła Ci Panie Wojewodo wyrazy głębokiego szacunku i poważania i zapewniamy, że w pracy nad utrwaleniem idei mocarstwowej Polski na Pomorzu zawsze ich będzie miał w pierwszych szeregach”.

Za zebranych Wit, Włosek, Bronisław Pieszkowski.

„Zebrani robotnicy miasta Brodnicy i okolicy w dniu 28. I. 34 r. na walnym zebraniu w

liczbie 300 osób składają Panu Wojewodzie Pomorskiemu wyrazy hołdu i przywiązania łącząc równocześnie najserdeczniejsze podziękowania za dotychczasową pomoc tak robotnikom jak i bezrobotnym na terenie Pomorza”.

Za Zarząd Szwacher, Dranicki, Wojtyła.

„Z okazji uchwały Konstytucji w dniu 26 stycznia 1934. zebrani w dniu 28 stycznia 1934. na obchodzie rzeczowej uroczystości członkowie K. P. W. Jabłonowo — Pom. zasylają Jaśnie Wielmożnemu Panu Wojewodzie wyrazy głębokiej czcii i hołdu jako Włodarzowi naszego Ukochanego Pomorza i ślubują, że usilnie dążeniem K. P. W. jest pracować dla dobra wielkości Państwa, w myśl wskazań Wodza Narodu Marszałka Józefa Piłsudskiego”.

Z Towarzystwa Prawniczego w Toruniu

Nowy zarząd organizacji z prezesem Stonawskim na czele

W poniedziałek, dnia 22 stycznia br. o godz. 18,30 w sali 17 Sądu Grodzkiego odbyło się **Walne Zebranie Towarzystwa Prawniczego w Toruniu**.

Zebranie zgaśli w zastępstwie nieobecnego prezesa Towarzystwa p. prezesa Sądu Apelacyjnego Szyszkę wiceprezes Towarzystwa p. prezes Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego Stonawski, poczem przez aklamację wybrano p. wicewojewodę dr. Seydlitzą przewodniczącym zebrania, a p. aplikanta sądowego A. Krużyńskiego na sekretarza.

Po odczytaniu przez p. dr. Gumińskiego protokołu z ostatniego Walnego Zebrania i po przyjęciu tego protokołu przez obecnych nastąpiły sprawozdania z działalności poszczególnych członków Rady Towarzystwa.

Z wygłoszonych sprawozdań wynika, że Towarzystwo Prawnicze liczyło ostatnio 94 członków w Toruniu. Liczba ta jednak, na skutek przeniesienia Sądu Apelacyjnego do Poznania zmalała. Pozatem oddziały Towarzystwa liczą w Starogardzie 30 członków, w Chojnicach 27, a w Gdyni 70.

W roku sprawozdawczym Towarzystwo odbyło 8 zebrań naukowych, z których największą frekwencją cieszyły się wykłady prof. Stelmachowskiego z Poznania.

Sprawozdanie skarbnika p. prezesa Radłowskiego wykazuje wzrost salda z 1.831,01 zł na 2.490,66 zł.

Biblioteka Towarzystwa znajduje się jeszcze w fazie rozwojowej i z tego powodu narazie nie zaspakaja potrzeb członków.

Dalej zabierają głos p. mecenas Doerfer i p. sędzia Piskorski, omawiając działalność komisji prawa karnego i prawa cywilnego.

Z kolei na wniosek komisji rewizyjnej, która stwierdziła dobre prowadzenie kasy i rachunkowości Towarzystwa **uchwalono Radzie absolutorium**.

W dalszym ciągu na wniosek sędziego

p. dr. Gumińskiego wybrano prezesem Towarzystwa p. prezesa Stonawskiego, a na członków Rady pp. Przybylskiego, Krupkę, dr. Gumińskiego, dr. Dziedzica i Piskorskiego.

Na wniosek p. prezesa Radłowskiego postanowiono zwrócić się do pp. prawników Dyrekcji Kolei i Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu z propozycją wstąpienia do Towarzystwa i uchwalono przekazać Wojewódzkiemu Komitetowi Pomocy Akademikom 350 zł. na cele pomocy akademikom - prawnikom.

Uchwalono również na wniosek p. sędziego Kłodnickiego, wyrazić podziękowanie i wdzięczność pp. prezesowi Szyszcze, wiceprezesowi dr. Wiszniewskiemu, notariuszowi Klankowi i mecenasowi Doerferowi za ich pełną troskliwość działalność dla Towarzystwa.

W końcu postanowiono dać Radzie zezwolenie na zakupienie według jej uznania odpowiednich dzieł dla biblioteki Towarzystwa.

Na tem przewodniczący zamknął zebranie o godz. 20,30.

Osiedle urzędnicze i jego potrzeby

Stowarzyszenie Popierania Budowy Domów Własnych zwróciło się do Zarządu Miasta Torunia z memorjałem, uzasadniającym konieczność niezwłocznego rozpoczęcia robót, przedewszystkiem kanalizacyjnych i wodociągowych, a następnie ziemnych w osiedlu przy ulicy Reja i Falata, oraz ulicach, stanowiących przecznice tej ulicy. W osiedlu jesienią wybudowano 12 domów, a na wiosnę zapowiada się żywy ruch budowlany w tej dzielnicy, która w tej chwili nie ma żadnych ulic. Stowarzyszenie zwraca uwagę również na konieczność niezwłocznego uregulowania, a właściwie wybudowania ulicy Reja na odcinku od ul. Falata do Mickiewicza.

Nie można wątpić, że ta, tak ważna dla rozbudowy miasta naszego sprawa, zostanie jak naj

Ochotnicza straż pożarna w Toruniu prowadzi swe prace organizacyjne

Dnia 25 bm. w lokalu Zarządu Wojewódzkiej Straży Pożarnej odbyło się, pod przewodnictwem p. inż. Piotrowskiego, zebranie Zarządu Ochotniczej Straży Pożarnej miasta Torunia.

W myśl powziętej uchwały na zebraniu organizacyjnym dnia 4. 11. 33 r. zgłoszono akces do Związku Straży Pożarnych Województwa Pomorskiego. Następnie omawiano kwestję funduszy dla toruńskiej Straży Ochotniczej, poczem ustalono termin zebrania reorganizacyjnego na początek kwietnia br.

Dalsza rekrutacja członków odbywa się nadal, zgłoszenia przyjmuje się codziennie od godziny 9—16 w lokalu Zarządu Związku Straży Pożarnej Województwa Pomorskiego przy ulicy Sukieńczyckiej nr. 4. Obszernymi wyjaśnieniami dot. obecnego stanu naszej ochotniczej Straży Pożarnej służy inspektor Zarządu Wojewódzkiego Ochotniczej Straży Pożarnej p. Roszczyk.

Koncert Szkoły Śpiewu Ireny Senftleben-Jackowskiej

W dniu 5 lutego znana profesorka śpiewu pani Irena Senftleben-Jackowska urządza w Teatrze Narodowym dziesiąty koncert swych uczeni i uczniów, z którego czysty dochód przeznaczono na cele kościoła Marii Panny.

Występy koncertowe tej szkoły cieszyły się zawsze wielkim powodzeniem, i mimo kryzysu sale koncertowe były zawsze przepelnione.

Wartość koncertu powiększa fakt, że biorą w nim udział śpiewaczka i śpiewak koncertowy, którzy z tej szkoły wyszli, a dziś już cieszą się zasłużoną sławą. Przybywa bowiem z Gdyni znana śpiewaczka p. Ewa Bednarska-Senftleben. Już ongiś na koncertach szkoły dawanych w Toruniu, budziła ona zainteresowanie wówczas jako 11-letnie dziecko. Wraz z nią przybywa p. Jan Iwanicki z Warszawy, który zdobył sobie tam już dawniej sławę śpiewacza.

Poza nimi w koncercie wezmą udział sopranistka p. Marolewska, p. Dobrosielska — mezosopran, p. Schmidówna i p. Schefflerówna, alto, i p. Dziegielewska z Chelmży, sopran oraz baryton p. Kunicki. Nowozalożonym chórem żeńskim będzie dyrygował p. Garyantes, organista kościoła garnizonowego. W dalszej części programu p. Iwanicki odśpiewa szereg pieśni, a p. Halina Blokówna odegra kilka utworów fortepianowych.

W programie koncertu są przewidziane, poza występami solowymi, duety i tercety oraz wielka scena więzienna z 4-go aktu opery „Troubadour” i scena z opery „Wolny Strzelec”.

Ceny biletów od zł 2,30 do 30 gr pozwolą każdemu wziąć udział w koncercie, którego całkowity dochód przeznaczono na konserwację kościoła Najśw. Marii Panny.

Bilety i szczegółowe programy można nabyć od 1 lutego w kancelarii parafjalnej Najśw. Marii Panny w godzinach urzędowych od godziny 9—12-tej.

Życzliwiej przez zarząd miasta potraktowana i że w krótkim czasie na ulicy Reja i Falata zostaną rozpoczęte przynajmniej prace wodociągowe i kanalizacyjne.

Celem szybkiego zakończenia

sprzedazy likwidacyjnej

ceny ponownie niższe

Rzadka okazja taniego zakupu

MATERJAŁÓW DAMSKICH, MĘSKICH, JEDWABI, PŁÓCIEN, FIRAN ITD.

6182

K. ZIĘTAK

Bydgoszcz, Mostowa 6 (obok f-y C. A. Franke).

Pierwszorzedny

GABINET

KOSMETYCZNY

„KALOTECHNIKA”

Wszelkie zabiegi w zakresie nowoczesnej kosmetyki leczniczo-upiększającej. Racjonalne pielęgnowanie urody, odmładzanie i udoskonalenie. Usuwanie zmarszczek, zbędnego owłosienia, brodawek, kurzajek, rozszerzonych por, plam, pręgow, czerw. nosa i innych niedokładności cery. Leczenie lojotoku, trądniku, pryszczycy, wągrów, nadmierne tłustych i suchych cer. — Radykalne usuwanie łupieżu. Długotwale przyciemnianie brwi i rzęs. Upiększanie twarzy na białe i t.p. Pierwszorzedne kosmetyki i środki lecznicze na miejscu. Po rady bezpłatne. 6960

TORUŃ, ul. Król. Jadwigi 5. miesz. 3.

Wygodny

b. słoneczny pokój, centr. ogrzewanie, parkiet, blisko Dyr. Kolej. Adres wskaże „Dzień Pom.” Toruń. (9516)

Dzierżawy

500—600 mórg dobrej ziemi, możliwie bez inwentarza poszukuje od zaraz. Oferty do „Dnia Pom.” Toruń. 9522

Zgubiona

książeczkę wojskową na nazwisko Świdlicki Aleksy Apoloniusz, wystawioną p. K. U. Łask, unioważ. 9402

M. J. BAGIŃSKI

TORUŃ, UL. SZEROKA 28.

rozpoczyna z dniem 31 stycznia swój pierwszy

BIAŁY TYDZIEŃ

9559 **Najlepsza okazja taniego zakupu.**

Wojsko Polskie

Kościszki

w roku 1794 2,60. kolor. 7,50. Najtańszy słownik niemiecko-polski Chociszewskiego opr. 2,80. Kneippa poradnik chorych 1,60 do nabycia **Księgarnia Katolicka, Poznań, Jezuicka 5.** 9133

Dzierżawę

przeszło 2300 mórg, żelazny inwentarz, oddam korzystnie. 60000 i gwarancje. Zgłoszenia „Dzień Pomorski” Toruń. 9467

Administracja dóbr Turzeńskich

poczta Turzno powiat Toruński

ma do oddania kilkadziesiąt

9542

OWIEC-matek

rasy Merino Pre-oces do chowu

Zgłoszenia przyjmuje Administracja dóbr.

Nasz

ogólnie cieszący się

Biały Tydzień

na ogólne życzenie przedłużamy do 8 lutego bieżącego roku w firmie „BŁAWAT“

właśc. Orcholski i Rosiński - Toruń, Szeroka 36.

9184

WYPRZEDAŻ INWENTUROWA

MASZERUJE

Z NIEZMIERNIE
NISKIEMI CENAMI!

POCZĄTEK: DNIA 1 LUTEGO
O GODZ. 8³⁰ PRZED POŁUDNIEM

N. STERNFELD O.H.G. GDANSK, LANGGASSE

LIICYTACJA

Dnia 7 lutego 1934, o godz. 10,15 w świetlicy K. P. W., odbędzie się licytacja następujących przedmiotów: Taśma miernicza stalowa z przyborami, żagiel ze sterem, rakietka tenisowa, teki, parasole, laski i wiele innych rzeczy. Zl. 32-9

(—) Klin, kierownik eksp. tow. w Tczewie.

Do akt Km. 1908/33.

9558

OBWIESZCZENIE.

Komernik Sądu Grodzkiego w Grudziądzu III rewiru Wojciech Janowski, urzędujący w Grudziądzu przy ulicy Lipowej 15, obwieszcza, że na dzień 27 lutego 1934 r., godzina 10-ta rano został wyznaczony termin do opisu i oszacowania nieruchomości majątku Kazimierza Chomicza, położonego w Parskach, pow. Grudziądz, a zapisanego w księdze wieczystej Parski tom III karta 60.

W związku z powyższym na zasadzie § 2 art. 668 K. P. C. wzywa się wszystkie osoby, aby przed ukończeniem opisu zgłosiły swoje prawa do pomienionej nieruchomości lub jej przynależności.

Grudziądz, dnia 27 stycznia 1934 roku.

(—) Jabowski, Komernik Sądu Grodzkiego III Rewiru w Grudziądzu.

Adwokat D. DRATH

przenosi swoje biuro

z dniem 1. lutego 1934

[9541

na ul. Król. Jadwigi 20 I. p.

DOM BANKOWY BORIS SOKOŁOWER

Gdańsk, Langer Markt 35.

załatwia wszelkie transakcje bankowe

Adres telegr.: „Interna“.

Telefon: 265—30 i 268—20

P. K. O.: 191.275.

Zyro: Polska Kasa Rządowa

8835

OBWIESZCZENIE.

Komernik Sądu Grodzkiego w Szubinie na zasadzie art. 668 K. P. C. obwieszcza, że w dniu 20 lutego 1934 r. o godz. 10-tej zostanie dokonany opis nieruchomości Królikowo tom III. wyk. L. 17 zapisanej na nazwisko rolnika Rocha Krawieckiego jako właściciela zamieszkałego w Królikowie pow. Szubin.

W związku z powyższym wzywa się wszystkie osoby, aby przed ukończeniem opisu i oszacowania zgłosiły swoje prawa do nieruchomości lub jej przynależności, jeżeli ich prawa stanowią przeszkodę do egzekucji.

(—) Woźniak, Komernik Sądu Grodzkiego w Szubinie. Zl. 118-8.

MEBLE

sypialki, jadalni, gabinety męskie, po cenach fabrycznych na dogodnych warunkach w

Fabryce

W. BŁASZCZYK

Bydgoszcz, Marsz. Pocha 16

tel. 303. 4405

Ogłoszenie przetargu.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Toruniu ogłasza przetarg publiczny na dzierżawę restauracji kolejowych na stacjach:

- a) Kowalewo Pom.,
- b) Kornatowo,
- c) Puck,

i bufetów kolejowych na stacjach:

- d) Lidzbark,
- e) Montowo,

z terminem objęcia ad. a), b), c) i d) w dniu 1 marca 1934 r. zaś ad. e) od 1 kwietnia 1934 r.

1. Osoby ubiegające się o tę dzierżawę mają wiedzieć oferty z dołączeniem życiorysu, poświadczenia obywatelstwa polskiego, odpisów świadectw oraz ewent. świadectwa o inwalidztwie wojennym, najpóźniej do 15 lutego 1934 r. godz. 12 w południe.

2. Oferty z oznaczeniem cyfrowym i słownym oferowanego rocznego czynszu dzierżawnego należy składać w Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Toruniu, w kopercie zamkniętej z napisem „Oferta na dzierżawę“. Tu należy wymienić jeden z powyższych obiektów.

3. Oferenci mają wyraźnie stwierdzić w ofertach, że warunki dzierżawy są im dokładnie znane.

4. Równocześnie z wniesieniem oferty należy złożyć za pośrednictwem P. K. P. na konto Nr. 170010 w kasie Dyrekcyjnej Dyrekcji Okręgowej Kolei Państwowych w Toruniu wadium w kwocie ad. a) b) i c) 100 zł. e) 500 zł. która w razie przyjęcia oferty będzie zatrzymana na poczet kaucji, w razie zaś nieprzyjęcia będzie zwrócona. Kwit na wpłacone wadium winien być dołączony do oferty.

Jeżeli oferent, którego ofertę przyjęto, z jakiegokolwiek powodów nie zawrze umowy, lub też nie obejmie prowadzenia przedsiębiorstwa w terminie umówionym, to wadium zatrzymane na poczet kaucji, przepada na rzecz Skarbu Państwa.

5. Ważność i skuteczność prawna zawróż się mającej umowy jest zawisa od uzyskania przez dzierżawcę właściwej koncesji (patentu) w myśl obowiązujących ustaw.

6. Oferenci związani są swymi ofertami przez przeciąg (ośmiu) tygodni, licząc od dnia otwarcia ofert.

7. Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Toruniu zastrzega sobie prawo oddania wyżej wspomnianej dzierżawy według swego uznania jednemu z pośród oferentów lub innej osobie z wolnej ręki, nie bacząc na wynik postępowania licytacyjnego.

8. Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Toruniu nie bierze odpowiedzialności za niezawinione niedotrzymanie terminu oddania przedmiotu dzierżawy, oznaczonego w ogłoszeniu przetargu.

9. Oferent którego ofertę przyjęto, ponosi koszt ogłoszenia przetargu.

10. Informacji bliższych udziela Wydział Osobowy (pok. 141) codziennie, prócz dni świątecznych, w godzinach od 11 do 13-tej.

Otwarcie ofert nastąpi dnia 15 lutego 1934 r. o godz. 13-tej.

Uwaga: Oferty złożone po terminie wyznaczonym powyżej w punkcie 1) niniejszego ogłoszenia, jak również oferty składane dodatkowo po komisijnym otwarciu ofert, nie będą uwzględnione.

Toruń, w styczniu 1934 r.

Dyrekcja Okręgowa Kolei Państwowych w Toruniu.

9531

Zl. 81-0

Nr. Km. 2475/33.

9523

OBWIESZCZENIE PUBLICZNE.

W sprawie egzekucyjnej Banku Związku Spółek Zrobotkowanych Sp. Akc. Oddział w Toruniu, wierzyciela, zast. przez pełnom. proc. adwokata Dra Jezierskiego w Toruniu przeciw Antoniemu Feeserowi w Chełmży, dłużnikowi zast. przez pełnom. proc. adwokata — zawiadamiam stosownie do art. 668 k. p. c., że na wniosek wierzyciela wyznaczyłem termin dnia 12 lutego 1934 r., o godz. 9-tej, celem dokonania opisu i oszacowania nieruchomości Chełmża-Archidjakonka, położonej w Chełmży-Archidjakonce, a zapisanej w księdze hipotecznej Chełmża tom 38 karta 760 na nazwisko dłużnika Antoniego Feesera w Chełmży.

Na zasadzie art. 668 § 2 i 3 k. p. c. wzywam niniejszem wszystkie osoby, aby przed ukończeniem opisu zgłosiły swoje prawa do wymienionej nieruchomości lub jej przynależności, jeżeli ich prawa stanowią przeszkodę do egzekucji.

Chełmża dnia 26 stycznia 1934 r.

(—) F. Gramowski, Komernik Sądu Grodzkiego w Chełmży.

Znanej i wyborowej jakości

NASIONA

warzywne, kwiatowe, gospodarcze oraz rośliny, drzewka, krzewy, cebulki kwiatowe itd.

poleca:

B. HOZAKOWSKI, TORUŃ

u. Mostowa nr. 28

Skrz. poczt. nr. 1

Specjalny skład i hodowla nasion

Zakłady Ogrodnicze

ILUSTROWANY

KATALOG GŁÓWNY NA ROK 1934

wyszedł już z druku i takowy wysyłam zainteresowanym na życzenie bezpłatnie. 9352

Biały Tydzień

od 1-go do 10-go lutego, przedsprzedaż już w środę 31 stycznia
Olbryzmie masy towarów za bezcen

Chusteczki dziecięce z obrazkami teraz szt. 0.10	Koszule damskie dzienne przybrane koronką teraz 0.95	Czepki batystowe, przybrane koronką teraz 0.85	Koronki i wstawki klockowe metr. od 0.03
Chusteczki damskie z mierzka teraz szt. 0.20	Koszule damskie dzienne z motyw teraz 1.25	Paski podwiązkowe adamaszkowe teraz 0.60	Hafty i wstawki białe do bielizny metr od 0.10
Chusteczki damskie, białe batyst. z mierzka teraz szt. 0.35	Koszule damskie dzienne strojne specj. wielk. teraz 1.60	Paski adamaszkowe z 4 podwiązkami teraz 1.20	Walencjanki, wstawki i koronki, metr od 0.08
Chusteczki damskie batyst. z kolor. brzegiem teraz szt. 0.35	Koszule damskie dzienne bardzo strojne teraz 2.30	Paski biodrowe dreliskowe z 4 podwiązkami teraz 3.50	Koszulki damskie trykotowe, kolorowe teraz 1.85
Chusteczki damskie makko, kolorowe teraz szt. 0.40	Koszule damskie dzienne z koronką i wstawkami teraz 2.75	Blustonosze płócienne przybrane koronką teraz 0.45	Pantalony damskie trykotowe-kolorowe teraz 1.50
Chusteczki męskie białe linon, obrabione teraz szt. 0.28	Koszule damskie nocne krotki rękaw przybrane teraz 2.60	Blustonosze płócienne kolorowe z koronką teraz 0.60	Ręczniki wafłowe białe z brzegiem 0.95, 0.55 0.35
Chusteczki męskie linon z kolor. brzegiem teraz szt. 0.30	Koszule damskie nocne bar. strojne teraz 3.25	Blustonosze płócienne kolorowe i białe teraz 1.35	Ręczniki froterowe białe i kolorowe 0.80 0.65
Chusteczki męskie batyst. z mierzka teraz szt. 0.50	Koszule damskie nocne długie rękaw — strojne teraz 4.25	Kombinacje damskie trykotowe teraz 1.60	Fartuchy damskie białe wiedeńskie fasony od 1.45
Ręczne robótki!	Kwadraty rysowane do złączenia na serwety teraz 0.14	Poduszki rysowane najnowsze wzory teraz 1.10	Garnitur na umywalkę rysow. 5 części teraz 1.45
	Serwety rysowane na nocne stoliki teraz 0.40	Ręczniki kuchenne najnowsze wzory teraz 2.05	Garnitur kuchenny rysow. 5 części teraz 9.85

S. KAŁAMAJSKI

Zapraszam wszystkich Klientów do ogłoszenia się po prawdziwie szczęśliwe

Losy

do I. klasy 29. Loterii Państwowej. Wygrane o poważnych kwotach majątkowych padły na 140 losów na moim odcinku.

Niebywała ta obfitość szczęścia.

Siedziba pierwszej Grudziądzkiej kolektury 615 ta sama jak od 14. lat.

A. Krzywińska
Grudziądz, ul. Stara 11, p.

Poszukuję

od zaraz ucznia z lepszym wykształceniem do biura i sklepu kolonialnego. Firma W. Nowakowski, Grudziądz ul. Toruńska 38. 9557

Szkoła Gospodarcza w Grudziądzu

ul. Trynkowa 19
przyjmuje uczennice na kurs 3 miesięczny i 5 miesięczny. Zapisy w kancelarii w godz. od 10—13-tej.

Lekcje tanców

w kółeczkach zbiorowych i pojedynczo udziela. A. Różyńska, Grudziądz, ul. Szkolna 11, m. 5. 9362

Mieszkanie

5 pokojowe, łazienka, Stary Rynek, I. p. Zgłosz. Bydgoszcz, Gdańska 86/2. (9546)

Pokój

umeblowany wynajmę. Toruń, Moniuszki 27, m. 3. 9472

Poszukuję

do apteki-drogerji w małym mieście sily pomocniczej do pracy biurowej, księgowosci oraz prac technicznych. Zgłoszenia wraz z podaniem pretensji proszę podać do Administr. „Dnia Bydgoskiego” Bydgoszcz, M. Focha nr. 12. (9549)

Pokój

umeblowany, wygodny, słoneczny do wynajęcia. Bydgoszcz, Poznańska 14, m. 6. 9548

Zawsze popularny.

Przygotowany w sposób prosty i higieniczny ze składników chemicznie czystych, naturalnych, nie podlegających zepsuciu i w pierwszorzędnym gatunku. **Crème Simon** cieszy się powodzeniem od lat 70-ciu, jest zawsze popularny i z dnia na dzień utwierdza swą opinię jako najzdrowszy, najbardziej działający, najskuteczniej działający. Przy jego użyciu skóra nie wysycha, ani nie błyszczy. Krem ten jest pod każdym względem doskonały. Nie ma Pani wyboru, trzeba stosować

CREME SIMON
PRZESTRZEGAJ SPOSOBU UŻYCIA

PARIS

Kapelusze damskie

Duży wybór. Przyjmuje przeróbki. **Steinbach**, dawn. Słodowiczówna, Toruń, Szeroka 5. 8895

Skórki

zające, tchórze, kozie, cielęce, końskie, włosie końskie, kupuje **Kantze Kittler** Nast. Skład Skór. Toruń, Żeglarska 21. 8988

ZOBACZ „KIEMASZ”
Toruń, Szczytna, narożnik Szerokiej, tysiące artykułów za bezcen 8796

Szkołę tańców

z powodu ciasnych ubikacji przy ul. Prostej 22, od 1-go lutego przenoszę na Stary Rynek nr. 16, I. p. (9542) **Janina Werna, Toruń.**

Mostek peklowany i kartofelki w buljonie

Peklowka i groch puree, w czwartek 1-go lutego **Piwiarnia Autenrieba** Toruń, Prosta 18/20. 8895

Humor! Koniec? Koncert!

9554

Dla chorych na cukrzyce

kekсы karlsbadzkie, chleb powietrzny (glutenowy), mąka glutenowa, biszkopty i t. d. poleca (9517) **E. SZYMAŃSKI** Toruń, Szeroka 42, tel. 27

Toruńska Piłnikarnia i Szlifownia

nacina tpe piłniki i ostrzy brzytwy, nożyce, łyżwy, noże wolfa i t. p. (9466) **Hoffmann, Toruń** Piekary 27, tel. nr. 638.

Wytwórnia trykotów

Sabiny Szeflerowej Toruń, przeniesiona na ul. Mostową 9. (dom Dr. Tar-nowskiego). 9530

Koks

w dobrym gatunku, w większej ilości w cenie 2,70 zł za ctr. na sprzedaż. **Gazownia Miejska, Podgórz.** 9465

Do wstępnego

egzaminu gimnazjalnego przygotowuje uczniów szkół powszechnych po południem kompletnie tanio **magister fil. Toruń, Bydgoska 84.** 9528

Wszelkie

prace **ZDUNSKIE** wykonują solidnie fachowo. Części zapasowe na składzie **St. Wyczyński Toruń, Szewska 7.** 9527

Kolonjalkę

lub karczmę najchętniej w pow. Toruńskim poszukuję w dzierzawę. **H. Lutowska, Brodnica n/Drw. ul. Mazurska 6.** 9526

2 tonowy samochód towarowy

w najlepszym stanie korzystnie do sprzedania. Oferty pod nr. 1468 do adm. „Gazety Gdańskiej” **Gdańsk, Rynek Kaszubski 21.** 9445

WIELKI MECZ BOKSERSKI

w piątek 2. II. 34. W Strzelnicy przy Promenadzie Północnej o godz. 20-tej **Sp. V. Schutzpolizei K. S. „Gedanja” Gdańsk** 8 walk
Przedsprzedaż: Fa. Rabe, Langgasse: m. ringowe 1,25 — parkiet 1,00 — wstęp na salę 0,60. Przy kasie — re. ringowe: 1,50 — parkiet 1,25. Wstęp na salę 0,80 — uczniowie 1 bezrob. 0,50
9543 **K. S. GEDANJA E. V.**

Oskar Stephan

Toruń, ul. Szeroka 16 od 1-go do 15-go lutego wyprzedaż inwenturowa **BŁAWATY** 9539

Bardzo tanio!!!

gromnice, świece kościelne i na kolendę tylko **Ara-czewski, Toruń.** 9532

Pomarańcze

słodkie soczyste 40 gr
winogrona 1/2 kg 1,60 „
cytryny duże 10 „
banany od 30 „
chleb świętojański, jabłka i t. p. poleca (9517) **E. SZYMAŃSKI** Toruń, Szeroka 42, tel. 27

Przysposabiam do egzaminów, udzielam

LEKCYJ francuskiego, angielskiego niemieckiego i grv na for-
tepienie. **Adamska, Sukien-
icza 4 Toruń.** 77

Gromnice

ceny niższe

Nafta

silnopłomienna 1 litr
zł 0,53

Mydło

rzadkie najlepsze 1/2 kg
zł 0,48

Frotery

w kolorach na wagę
9385 1/2 kg zł 0,90

Jan Kapczyński

Toruń: ul. Szeroka, narożnik Mostowej, Szczytna 15
Brodnica: ul. Hallera 7.

